

Eesti 2020 tegevuskava 2018-2020

Vabariigi Valitsuses kinnitatud 26. aprill 2018

Väljakutsete kaupa meetmete tegevusplaan ja rakendumise aeg (uued ja täpsustatud meetmed on märgitud sinisega)

Väljakutse/Meede	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meetme eest vastutaja	Seos riigipõhise soovitusega nr:	Ülevaade meetme rakendumisest
------------------	------	------	------	------	------	------	------	-----------------------	----------------------------------	-------------------------------

HARITUD RAHVAS JA SIDUS ÜHISKOND

1. Haridussüsteemi kvaliteedi parandamine ning kohandumine demograafiliste muutustega										
I Kvaliteetse hariduse tagamine kõigil haridustasemetel										
a.	Meetmete väljatöötamine ja rakendamine motiveerimaks kohalikke omavalitsusi tösta lasteaiaõpetajate palgad kooliõpetajate palga alammäärani				x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus lähtuvalt valitsusliidu aluspõhimõtetest.
b.	Õpetajate keskmise töötasu tõstmine tasemele, mis tagab selle, et koolis töötamine muutub arvestavaks valikuks parimatele	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus tulenevalt valitsusliidu aluspõhimõtetest tösta õpetaja palk 120%ni Eesti keskmisest.
c.	Esmakordselt ametisse asuvatele õpetajatele ja tugispetsialistidele lähtetoetuse maksmine	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	2017 sai lähtetoetust 40 õpetajat. 2018 alustati lähtetoetuse maksmist tugispetsialistidele.
d.	Põhikooli ja gümnaasiumi ainekavade sisu analüüsimine konkurentsivõimelise õppimise ja õpetamise jõustamiseks		x	x	x	x			Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkub ainekavade parandamise ehk nende parem sidustamine riiklike õppekavade üldosade põhimõtetega ja selle kaudu õpikoormuse optimeerimine.
e.	Kompetentsikeskuste väljaarendamine õpetajakoolituse eest vastutavate ülikoolide juures		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus. Õpetajakoolituse eest vastutavad ülikoolid on tegevuste projektid edastanud. Rahastamisotsused tehti 2016, 2017 sügisel toimus tegevuste vahhindamine välisekspertide poolt.
f.	Koolijuhtide tulemushindamise mudeli väljatöötamine ja rakendamine	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus. 2014 töötas töörihm põhimõtet välja. Rakendamine eeldab põhikooli ja gümnaasiumiseaduse muutmist ning väljatöötamiskavatsus on esitatud. Haridusjuhi kompetentsimudel on uuendatud, piloteeritud ning kasutuses.
g.	„Huvitava kooli” algatuse elluviimine ning järk-järgult laiapõhjaliseks ja kõikehõlmavaks kooliuuendusliikumiseks kujundamine, mis kaasaks ühiskonna erinevaid huvigruppe		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus. Algatuse eesmärk on motiveerida koole, lapsevanemaid ja laiemat kogukonda koostööle, muuta koolides toimuv nähtavaks ja tösta esile neid, kes juba on edukalt kooli huvitavamaks teinud.
h.	Ida-Virumaal eesti keelele õpetavatele õpetajatele 30%-lise lisatasu maksmine	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus, eelmiste aastate osas täidetud.

i.	Eesti keele kui teise keele õppe kvaliteedi tõstmine lasteaedades lasteaiaõpetajate täiendkoolituse ning vajalike õppevahendite tagamise kaudu				x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	2017 analüüsi valdkonda ning koostati tegevuskava, mh valmistati ette hange õppematerjalide soetamiseks. 2018 on fookuses lasteaiaast kooli üleminek ning vastavate õppekavade ülevaatamine sujuvama ülemineku tagamiseks. Samuti jätkub õpetajate täiendusõpe.
j.	Pilootprogrammi läbiviimine, mille raames lubatakse pedagoogiliselt põhjendatud paindlikkust keele- ja aineõppe läbiviimisel kindlaks määratud gümnaasiumites koos süvendatud eesti keele õppega nii, et gümnaasiumilõpetajad saavutaksid kuue aasta jooksul eesti keele C1-taseme				x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Uus tegevus lähtuvalt valitsusliidu aluspõhimõtetest. Programmi kestab 2017 – 2023 ning see viiakse läbi 3 koolis alates 7. klassist. Programmi haaratakse kõik projektis osalevate koolide 2017/18. õppeaastal 7. klassis õppivad õpilased.
k.	Täiendava eesti keele õppe pakkumine eesti keelest erineva emakeelega kutse- ja kõrghariduse õppuritele ning haridustöötajatele	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Tegevus jätkub
l.	Eesti keele õppe taseme parandamist toetavate tegevuste elluviimine vene õppekeelega põhikoolides tagamaks venekeelse õppekeelega põhikooli lõpetajatele võimalused eesti keele oskuse omandamiseks iseseisva keelekasutaja tasemel	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Tegevus jätkub - toetatakse koole kooliväliste tegevuste elluviimisel (laagrid, õpilasvahetused jms).
m.	Rahvusvaheliselt tunnustatud ingliskeelse koolihariduse tagamine läbi Eesti Euroopa Kooli arendamise ja rahvusvahelise IB õppe toetamise	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Tegevus jätkub. Tagatakse IB õppekava järgne õpe Tallinnas ja Tartus ning Euroopa kooli õppekava järgne õpe Tallinna Euroopa Koolis.
n.	Põhikoolijärgsete õppekohtade terviklik planeerimine üld- ja kutsehariduse tasandil lähtudes piirkondlikest prognoosidest ja eripäradest.	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus. Riigigümnaasiumide õppekohtade planeerimisel suurlinnadesse ja maakonnakeskustesse arvestatakse nii üld- ja kutsehariduse õppuritega kui ka täiskasvanud õppuritega.
o.	Gümnaasiumivõrgu korrastamine ja investeeringute programmi käivitamine koolivõrgu kvaliteedi tõstmiseks	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Jätkuv tegevus. Toimub koolivõrgu korrastamine ning riigigümnaasiumide loomine. 2017/18 õa tegutses 12 riigigümnaasiumi. 1. septembrist 2018 alustavad õppetegevust riigigümnaasiumid Viimsis, Raplas ja Paldiskis. 1. septembrist 2019 alustab riigigümnaasium Kohtla-Järvel. Eelkokkulepped riigigümnaasiumide loomiseks on sõlmitud veel Rakvere, Narva ja Tallinna linnaga, samuti Saaremaa, Harku, Saue ja Rae vallaga. Meetme Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2014–2020 esimesest voorust said põhikooli tarbeks toetust 22 omavalitsust, kes olid oma koolivõrku korrastanud. Käesoleval aastal kinnitatakse meetme teise vooru investeeringute kava. Samuti avanevad meetmed hariduslike erivajadustega laste koolide ja kaasava hariduse toetamiseks.
p.	Erinevate haridusliikide rahastamisproportsioonide ülevaatamine rõhuasetusega efektiivsusele (sh kutsehariduses uue rahastamismudeli rakendamine, sh tulemusrahastamise komponent)	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Üldhariduses on rahastamismudelit uuendatud rõhuga efektiivsusele koolivõrgu reformi kaudu. Kutsehariduse uue rahastamismudeli põhimõtted on välja töötatud, mudeli rakendumine ja tulemusrahastuse juurutamine sõltub lisavahendite võimalusest. Kõrghariduses rakendus uus rahastamismudel, mis sisaldab tulemusrahastuse komponenti, alates 1.01.2017. HTM osales OECD haridussüsteemi efektiivsuse uuringus, mille raames on valminud OECD ja kaasatud ekspertide poliitikasoovitused.

2. Tööjõu väljaõppe vastavusse viimine kaasaegse tööturu vajadustega (kasutades sh paremini EL siseturu ja teiste

I Kaasaegse tööturu vajadustele vastava hariduse ja oskustega tööjõu olemasolu tagamine									
a.	Kompetentsipõhise tööjõuvajaduse prognoosisüsteemi rakendamine, sealhulgas välistööjõu-vajaduste parem prognoosimine ning võimalike mõjude parem arvesse võtmine (sh OSKA metoodika ülevaatamine ja jätkuperioodi metoodika ning rakendamise kontseptsiooni ettepanek)		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
b.	Haridus- ja töömaailma sidumist toetava kutsekvalifikatsioonisüsteemi arendamine	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
c.	Täiskasvanuhariduse edendamine eesmärgiga tõsta keskhariduseta inimeste osalust tasemeõppes, pakkuda täienduskoolitust ja suurendada olukorras osalemist		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
d.	Töökohapõhise õppe arendamine kutsehariduses, mille raames luuakse täiendavad õpipoisiõppe õppekohad ja praktikasüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduses			x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
e.	Eesti keele majade loomine Tallinna ja Narva eesti keele õppimisvõimaluste parandamiseks eesti keelest erineva emakeelega inimestele					x	x	x	Kultuuriministeerium

<p>Tööjõuvajaduse prognoosisüsteem OSKA on ESF programmi „Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine“ raames käivitunud. Valminud on täiendatud prognoosimetoodika, tööjõu- ja oskuste vajaduse uuringud üheteistkümnes majandusvaldkonnas ning tööturu mõjutavaid tulevikutrende käsitlev ülevaade „Töö ja oskused 2025“. Edaspidi analüüsitakse 5 majandusvaldkonda aastas ning aastaks 2020 on läbinud analüüsi kõik majandussektorid. 2018.a.a. algas CEDEFOPi projekt Governance of EU skills anticipation and matching systems: in-depth country reviews“, mille tulemusel 2019.a. I poolal esitatakse soovitusel oskuste analüüsimise ja pakkumise süsteemi edasiseks arenduseks.</p>
<p>Pidev tegevus, olulised arengud toimunud kutseseaduse muutmise kaudu ning OSKA süsteemi käivitamisega.</p>
<p>Toetuse andmise tingimused kehtestati 8.06.2015. 2016.-2017. a on tasuta täienduskoolitusel oskusi täiendanud üle 25 200 inimese. ESF taotlusvoorst "Madala haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemekoolitusse ja õppes osalemise toetamine" said toetust 16 projekti kogusummas üle 2,6 mln euro. Ellu viidi teavitustegevusi, loodi õppimist toetavaid tingimusi ning tugiteenuseid õppes püsimise ning edukaks lõpetamise toetamiseks. VÕTA süsteemi arendamiseks täiskasvanute gümnaasiumides on toimunud koolitused VÕTA kvaliteedi, hindamise ja nõustamise teemadel ning mitmed arendusseminarid. Võtmepädevuste arendamisel on 2017.a rakendamisel 8 projekti, 2018. a käivitub samuti I voorus heaks kiidetud projekt. Üheksa projekti tulemusena pakutakse koolitusi kokku 5387 osalejale. Teiste hulgas on üks projekt suunatud hooldus- ja tervishoiutöötajate digipädevuste ja sotsiaalsete oskuste arendamisele, üks projekt puuetega inimeste isiksusearengukoolituste pakkumisele ning üks projekt näeb ette keele- ja enesearengukohvikute läbiviimist erinevates piirkondades, suurendamaks eesti keelest erineva emakeelega elanike eesti keele oskust.</p>
<p>Jätkuv tegevus. Lisakohti luuakse aastani 2020 ning töötatakse välja Eesti ettevõtete ja haridusasutuste koostööks võimalikud parimad mudelid. Kõrghariduse praktikasüsteemi arendamise raames toetatakse ka välisüliõpilaste praktikakoha leidmist.</p>
<p>Jätkuv tegevus. Eesti keele maja avatakse Tallinnas eeldatavalt 2018. a novembris ning Narvas 2019. a jaanuaris. Sisuliste tegevustega alustatakse juba 2018. aastal. Eesti keele majade tegevus jätkub 2020. ja järgnevatel aastatel.</p>

f.	Tagasipöördumise soodustamiseks vajalike tugiteenuste analüüs					x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium
II Noorte haridustee toetamine ja erialavalikute parem suunamine eesmärgiga suurendada õpilaste teadlikkust töömaailmast ja vähendada koolikatkestajate arvu									
a.	Noortegarantii meetmete raames teenuste osutamine 16-29-aastastele noortele töö-, hariduse- ja koolitusvõimaluste pakkumiseks ("Esimese töökoha" koolitusega kombineeritud toetuskeem, Mittetöötavate ega õppivate noorte kaasamine ja aktiveerimise meetmed)	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium
b.	Noortele karjäärteenuste tagamine põhi-, kesk- ja kõrghariduse tasemel	x	x	x	x	x			Haridus- ja Teadusministeerium
c.	Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine põhjuseta mitteaktiivsete noorte, sh NEET noorte leidmiseks riiklike registrite abil ning nende abi pakkumine haridustee jätkamiseks või tööturule liikumiseks				x	x	x		Sotsiaalministeerium
d.	Tööandjate toetamine alaealiste noortele lühiajalise töötamise võimaluste pakkumisel				x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
e.	Analüüs seoses madala haridustasemega noorte arvu vähendamise ja koolikohustuse pikendamisega				x	x			Haridus- ja Teadusministeerium
III Ettevõtlikkuse ja teiste võtmepädevuste kujundamine									

Analüüs võiks käsitleda ülevaadet hetkeolukorrast (millist tuge ja teenuseid täna pakutakse), ettepanekuid olemasolevate teenuste täiustamiseks ja uute teenuste lisamiseks ning ettepanekuid süsteemi korrastamiseks. Riiklikul tasandil on teemaga tegelemiseks kokku kutsutud kõiki osapooli ühendav ümarlaud ning HTM-is on alustanud tööd rahvusvaheline hariduse töögrupp.

Noortegarantii meetmed on välja töötatud ja teenuste pakkumisega alustatud 2015. a jaanuarist. NEET-noorte toetusmeede käivitati 2015. aastal. HTM-i haldusala noortegarantii tegevused: a) NEET noortele suunatud programmi Noorte Tugila raames pakutakse tugiteenuseid 15–26-aastastele NEET noortele, b) kogukonnapraktika programmi raames on gümnaasiumide õpilastel võimalik käia kohalikus vabaühenduses praktiliselt, c) noorte omaalgatuslike ideede elluviimise toetamine, mille raames on noortel võimalik toetust taotleda projekte/idee, mida nad soovivad oma kodukohas ellu viia, d) töösuve programm, mis annab noortele võimaluse saada esmane töökogemus, tutvuda erinevate tööaladega ning tööalase seadusandlusega, e) kutselaborite tegevussuuna raames tutvustatakse noortele metalli- ja puidusektori erinevaid ametid ning õe ja bioanalüütiku ametit.

2014.a lõpetati edukalt eelmise perioodi programm "Karjäärteenuste süsteemi arendamine" ja käivitati uus õppe- ja karjäärteenuste programm. Kõikides maakondades avati Rajaleidja keskused, mis osutavad lõimitud õppe- ja karjäärinõustamise teenust lastele ja noortele, lastevanematele, haridusasutuste töötajatele ja teistele lastega töötavatele spetsialistidele. Perioodil 2014–2020 pakutakse individuaalseid õppenõustamise ja karjäärinõustamise teenuseid kokku vähemalt 174 930 lapsele ja noorele. Üle 26-aastaste õppurite karjäärinõustamise teenused on tagatud läbi töötukassa ja ülikoolide karjäärikeskuste. Kaalutakse alates 2019. aastast teenuste konsolideerimist Töötukassasse.

Noortegarantii tugisüsteemi arendamiseks ja testimiseks on toetuse andmise tingimused on koostatud. Alustatud on IT lahenduse ning juhtumikorralduse mudeli väljatöötamisega, mida testitakse aastatel 2018-2019.

Toetuse andmise tingimused on välja töötamisel. Toetust saab Eesti Töötukassast taotleda hakata 2018. a ja seda makstakse tagasiulatuvalt, nt 2018. a 2017. a eest.

Uus tegevus lähtuvalt valitsusliidu aluspõhimõtetest.

a.	Ettevõtlikkust arendava õpikäsitus ja ettevõtlusõppe rakendamine süsteemselt kõigil haridustasemetel ja -liikides ning vajaliku metoodika ja õppevara loomine selleks, et kõigil õppijail on tagatud võimalus ettevõtlusõppe läbimiseks.			x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
b.	Ettevõtjate aktiivsem kaasamine koolituseesmärkide kujundamisel ja õpiväljundite määratlemisel erinevate koolitüüpide puhul		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
3. Kõrghariduse rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine									
a.	Struktuurivahendite programm "Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades"		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
b.	Struktuurivahendite programm "Institutsionaalne arendusprogramm teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele"		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
c.	Struktuurivahendite meede "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise toetamine"		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
4. Aktiivse tööturupoliitika mõju suurendamine ning rahastamise jätkusuutlikkus									

Välja on töötatud ettevõtluspädevuste mudel ja ettevõtlusõppe moodulid (16 moodulist 15) kõikidele haridustasemetele ja liikidele, viiakse läbi täienduskoolitusi ettevõtluse õpetajatele, toetatakse õpilasfirmade juhendamist ja eelinkubatsiooni, viiakse läbi uuringuid ning teavitatakse avalikkust ettevõtlusõppe vajalikkusest. 2017. a lõpu seisuga osales programmis ettevõtlusõppe rakendamise eesmärgil 296 kooli, sh 47% kõikidest üldhariduskoolidest, 85% kutseõppeasutustest ja 90% kõrgkoolidest. Programmis osalenud õppeasutustest 64% on ettevõtlusõppe mooduli kasutusele võtnud (sh 69% programmis osalenud üldhariduskoolidest, 29% kutseõppeasutustest ja 47% kõrgkoolidest).

Ettevõtjate kaasamine on Elukestva õppe strateegiat läbiv oluline teema (nt eesmärk 1 "muutunud õpikäsitus", eesmärk 3 "elukestva õppe võimaluste ja töömaailma vajaduste vastavus"). Sisendit annavad OSKA raportid ja aastal 2018 läbiviidav OSKA süsteemi mõjuanalüüs, millest loodame saada hinnangut ettevõtjate kaasamise mehhanismide toimimisele.

Kõrghariduse esimesel ja teisel astmel alustati nutika spetsialiseerumise erialastipendiumite maksmist alates 2015/16 õa keskpaigast. 2017. a korrigeeriti kõrgkoolidele eraldatavat kvooti, et viia see paremini kooskõlla meetme väljumisstrateegiaga. Selle tõttu jagati aasta jooksul erialastipendiumi 1912 üliõpilasele. Meetme tegevuse täituvuses probleeme näha ei ole.

Doktorandistipendiumit maksti 2017. a 89-le doktorandile.

Meetme tegevused jagunevad 2 osasse - investeeringud majadesse ning sisutegevused õppe- ja teadustöö kvaliteedi arendamiseks. Investeeringud kinnitas VV 09.06.2016. Toetatakse 7 teadus- ja õppehoone ehitamist või renoveerimist kokku 54,1 miljoni euroga. Enamiku objektide ehitamisega on algust tehtud. Sisutegevustele kulub 67,4 miljonit eurot. Sisutegevustena käsitletakse ülikoolide struktuursete ümberkorralduste läbiviimist, õppe- ja teadustöö kvaliteedi efektiivsuse tõstmisele suunatud tegevusi, doktoriõppe kvaliteedi parendamist, rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisele suunatud tegevusi ning koostöö tugevdamist teadus- ja arendusasutuste, kõrgkoolide ja ettevõtete vahel.

Jätkeb kõrghariduse rahvusvahelistumise, mobiilsuse ja järelkasvu toetamise programm "Dora Pluss". 2017. a jooksul toetati 675 noorteadlase ja magistrandi õpirännet (kuni 30 päeva) ja 93 doktorandi õpirännet (1-10 kuud) väliskõrgkooli. Lisaks toetati kokku 361 välismagistrandi ja 50 välisdoktorandi õpinguid Eestis ning 28 külalisdoktorandi visiiti Eesti kõrgkoolidesse. Kõik näitajad täituvad plaanipäraselt, välja arvatud välisdoktorantide kaasamine Eesti kõrgkoolidesse (2017. a täituvus 45% planeeritust). Selleks vaadatakse 2018. aastal tegevus üle.

I Tööturumeetmete osutamise kvaliteedi tõstmine ja efektiivsuse suurendamine											
a.	Töövõimereformi elluviimine (sh töövõime hindamise süsteemi loomine, teenuste pakkumine sihtgrupile, tegevuste elluviimiseks vajalikud andmevahetuse lahendused ja toetuse andmise tingimused "Tööturuteenuste osutamine töövõimereformi sihtrühmale" ning "Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine")		x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium	1	Toimuvad uue töövõime toetamise süsteemi jätkusuutlikkuse tagamiseks vajalikud arendus- ja teavitustööd ning viiakse läbi analüüsid kontrollimaks süsteemi toimivust ja tuvastamaks edasiarendusvajadusi. Uue töövõime toetamise süsteemi finantsilise jätkusuutlikkuse tagamiseks arendatakse edasi TVR finantsmudelit (2017-2020 raamleping). Analüüsitakse vähenenud töövõimega inimestele osutatavates tööturuteenustes osalemise tulemuslikkust, efektiivsust ja mõju, vajaduse korral arendatakse või muudetakse teenuseid. Analüüsitakse TVR-iga planeeritud eesmärkide täitmist ja töövõime hindamise metoodika eesmärgipärasest toimivust ning vajadusel planeeritakse arendustegevused. Tagamiseks õiglase töövõime ulatusega hindamised viiakse läbi täiendkoolitusi töövõimet hindavatele ekspertarstidele. Tagamiseks töötukassale töövõime hindamiseks vajaliku arvu arstide olemasolu, jätkatakse uutele ekspertarstidele töövõime hindamise metoodika koolitamist. Suurendamiseks sihtgrupi teadlikkust ja toetatakse neid töövõime hindamise protsessis, tehakse koostööd EPIK-uga nõustamisteenuse osutamiseks. Jätkatakse teavitustöödega tõstmaks uue töövõimesüsteemi alast teadlikkust. Arendatakse edasi töövõime hindamise andmevahetussüsteemi. 2020. aastal tehakse uue töövõime toetamise süsteemi meetmete rakendumise koondanalüüs, et seniste tulemuste ja teadmiste põhjal koostada meetmete edasine rakendamise plaan ja rahastamise kava.
b.	Taastusravi- ja rehabilitatsioonisüsteemi integreerimine ühtseks kliendikeskseks tervikuks eesmärgiga pakkuda inimesele õigeaegset ja sujuvalt toimivat teenust			x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium	1	Süsteemide ja teenuste paremaks integreerimiseks on kaardistatud praegu pakutavate teenuste tervikpilt ning on analüüsitud teenuste kattuvust ja erisusi süsteemide lõikes. Alustatud on kahe pilootprojektiga (Skisofreeniasse esmahaigestunud inimeste pilootprojekt, RFK pilootprojekt) ning algatatud on kolme rehabilitatsioonisüsteemi kvaliteeti ja kattuvusi hindav audit. Alustatakse ulatusliku kaardistusega loomaks eeldused parema andmevahetuse tagamiseks süsteemide vahel.
c.	Tööturul osalemist toetavate sotsiaalteenuste pakkumine erivajadustega ja hoolduskoormusega inimestele (Struktuurivahendite meede "Tööturul osalemist toetavad hoolekandemeetmed") ning sotsiaalteenuste kvaliteedi parandamine.		x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium	1	2016. aastal läbi viidud I avatud taotlusvoorst rahastatakse 10 projekti ESF eelarvest 2,3 miljoni euro ulatuses, millele lisandub taotlejate omaosalus (vähemalt 15%). I vooor projektide ellu viimisega alustati 2017. a esimeses pooles ja tegevused kestavad kuni 2 aastat. Teine KOV avatud taotlusvoor kuulutatakse välja 2018. a kevadel. Nii esimeses kui ka teises voooris toetatakse koduteenuse, tugiisikuteenuse, isikliku abistaja teenuse ja väljaspool kodu osutatavate üldhooldusteenuste (päevahoiu- või intervallhooldusteenus) arendamist ja osutamist. Kolmas avatud taotlusvoor laiemale taotlejate ringile (lisaks KOVidele taotlejaks teised teenuse osutajad, nii KOVi poolt hallatavad asutused kui ka eraettevõtted) sotsiaalteenuste arendamiseks ja osutamiseks avatakse 2019.a esimeses pooles. 2018 aasta II pooles piloteerime sotsiaaltranspordi arendamist läbi ühistranspordikeskuste.

d.	Uuenduslike lahenduste kasutamine sotsiaalteenuste arendamisel ja pakkumisel				x	x	x	x	Sotsiaalministeerium	1	Struktuurivahendite meetme "Tööturul osalemist toetavad hoolekandemeetmed" raames viidi läbi innovatsioonitalgud (2017. aasta II poolaastal) ning kuulutatakse välja avatud taotlusvoor (2018 I poolaasta), et innustada uuenduslike rakendusideede tekkimist ja toetada parimate ideede arendamist toimivateks lahendusteks.
e.	Täiend- ja ümberõppe teenuste pakkumine töötavatele inimestele töötuse ennetamiseks				x	x	x	x	Sotsiaalministeerium		VV kiitis töötust ennetavad teenused heaks 17.11.2016 istungil. Alates 1. maist 2017 hakkab Eesti Töötukassa pakkuma töötavatele inimestele tööturukoolitust ja tasemeõppes osalemise toetust. Samuti on tööandjatel võimalik taotleda koolitustoetust töötajate oskuste arendamiseks.
f.	Riikliku tunnusemärgi „Mitmekesine töökoht“ loomine ja rakendamine, millega tunnustada võrdset kohtlemist edendavaid ettevõtteid			x	x	x			Sotsiaalministeerium	1	„Mitmekesise töökohta“ märgise kontseptsioon (tunnusemärgi sisu, selle saamise- ning toimimispõhimõtted ja kommunikatsiooniplaan) valmis Inimõiguste Keskuse eestvedamisel 2017. a aprillis. Märgise mudeli rakendamise tegevused viiakse ellu tähtajaga 15. mai 2018. Esimesed mitmekesisuse märgised antakse üle 21. märtsil 2018 toimival mitmekesisuse märgise konverentsil, vähemalt 15 organisatsioonile. Märgise mudeli rakendamise jätkutegevused on esitatud 2019-2022 RES lisataotlusesse.
g.	Karjäärinõustamise teenuse osutamine tööealiste inimestele (Struktuurivahendite meetme „Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine“ tegevus „Karjäärinõustamist saanud tööealsed inimesed“)	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium		Jätkuv tegevus: 2014 valmistati ette TAT "Karjääriteenuste kättesaadavuse suurendamine", mille alusel osutatakse karjäärinõustamist töötavatele ja mitteaktiivsetele inimestele.
h.	Laiendatud tööturuteenuste pakkumine pensioniealistele inimestele	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium		Jätkuv tegevus: 2014. a kinnitati TAT "Prennivad võimalused hõives osalemiseks", mille alusel osutatakse tööturuteenuseid pensioniealistele inimestele.
i.	Tööinspeksioonile volituste andmine avalikus sektoris järelevalve tegemiseks naistele ja meestele sama või võrdväärse töö eest tööandja poolt makstavate palgade ja hüvitiste üle		x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium	1	Soolise võrdõiguslikkuse seaduse muutmise seaduse eelnõu memorandum, millega antakse Tööinspeksioonile õigused teostada soolise palgalõhe järelevalvet avalikus sektoris, kiideti heaks VV kabinetis veebruaris 2018. Eelnõu saadetakse EIS-i esimesele ringile märtsis ning peaks jõudma Rügikogusse juunis 2018.
j.	Avaliku teenistuse asutuspõhine ülevaade soolisest palgalõhest avaliku teenistuse aastaaruandes				x	x			Rahandusministeerium	1	Avaliku teenistuse asutuspõhine ülevaade soolisest palgalõhest esitatakse avaliku teenistuse aastaaruandes igal aastal kevadel.
k.	Sama või võrdväärse töö eest naistele ja meestele makstava tasu võrdsuse põhimõtte rakendamist toetav tööde hindamise ja võrdlemise juhend			x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium	1	Palgalõhe vähendamiseks antakse Tööinspeksioonile volitused järelevalve tegemiseks naistele ja meestele sama või võrdväärse töö eest tööandja poolt makstavate palgade ja hüvitiste üle avalikus sektoris. Selleks valmistatakse ette ning saadetakse VV-le soolise võrdõiguslikkuse seaduse muutmise eelnõu. Eelnõu tähtaeg on juuli 2018, eeldatav jõustumine juuli 2020. Järelevalvepädevuse rakendamiseks töötatakse välja sama ja võrdväärsete tööde hindamise ja võrdlemise juhend. Sama või võrdväärne töö on töö, mis on sama või võrdväärse keerukuse, vastutuse ja raskusega ning mida tehakse samades või võrdväärsetes tingimustes ja saavutades sama või võrreldava töö tulemuse.
l.	Kooliõpilaste teadlikkuse tõstmine stereotüüpsetest karjäärivalikutest poiste ja tüdrukute karjääripäevade ning põhikooli ja gümnaasiumi valikõppeaine "Karjääriõpetus" raames			x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium	1	Jätkuv tegevus. Õpilastele pakutakse riikliku õppekava raames valikainet "Karjääriõpetus".

m.	Regionaalse tööjõu pakkumise suurendamine (Struktuurivahendite meede "Tööturuteenused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks")	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
n.	Analüüs ja ettepanekud ravikindlustuskaitse laiendamiseks					x			Sotsiaalministeerium
o.	ELi tööjõuvahendusvõrgustiku EURES uuendamisega avarduvate piiriüleste värbamise võimaluste tutvustamine tööotsijatele ja tööandjatele			x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
p.	Ettepanekute väljatöötamine hoolduskoormuse ennetamiseks ja vähendamiseks, et toetada pikaajaliste hooldajate töötamist ning pikaajalist hooldust vajava liikmega leibkondade toimetulekut			x	x	x			Riigikantselei
q.	Hoolduse koordineerimise katseprojekt					x	x	x	Sotsiaalministeerium
r.	Vabatahtliku tegevuse arendamine sotsiaalvaldkonnas					x	x		Sotsiaalministeerium
II Perepoliitika arendamine töö- ja pereelu paremaks ühendamiseks									

	Jätkuv tegevus: 2015 I poolaastal arendati välja regionaalse tööjõu pakkumise suurendamise teenus "TAT" "Paremad võimalused hõives osalemiseks" raames, mobiilsustoetus käivitus 2016. aastast.
	Tegevuse sõnastus uuendatud vastavalt VV tegevusprogrammile.
	Tänaseks on määrus vastu võetud ja Eesti on ettavalmistamas liikmete ja partnerite EURES võrgustikku vastuvõtmise süsteemi, mis peab olema loodud hiljemalt 2018. a maiks.
1	2015. aastal loodud hoolduskoormuse vähendamise rakkerühm esitas 2017. aasta detsembris valitsusele lõpparuande. Kooskõlas rakkerühma töö tulemustega ning tuginedes VV tegevuskava punktile 11.8 (Vähendame omastehooldajate koormust, võttes arvesse hoolduskoormuse rakkerühma ettepanekuid) esitati sügisel 2017 VV-le heakskiitmiseks ka hoolduskoormuse vähendamise esmaste abinõude analüüs ja ettepanekud. Kooskõlas rakkerühma ettepanekutega otsustas valitsus, et sotsiaalministeeriumil tuleb 2018. aastal esitada valitsusele kontseptsioon pikaajalise hoolduse süsteemis plaanitavate muudatuste kohta.
	Toetudes hoolduskoormuse rakkerühma ettepanekutele alustatakse 2018. aastal kuues Eesti piirkonnas hoolduse koordineerimise pilootprojekti. Pilootprojekti eesmärk on inimkeskse ja koordineeritud hoolduskorralduse loomine suure ja keerulise hooldusvajadusega inimestele.
	Edendamaks eesmärgistatud vabatahtlike kaasamise ja rakendamise praktika kujunemist hoolekandesüsteemis viiakse 2018-2019 Eesti erinevates piirkondades (Põhja-Eesti 9 KOVi, Lõuna-Eesti 9 KOVi) läbi pilootprojekt, mille eesmärgiks on testida kohalike omavalitsuste, hoolekandeesutuste, vabatahtlike organisatsioonide vahelist koostöömudelit ning testimise tulemusel töötada välja üle-eestiliselt rakendatav koostöömudel vabatahtlike kaasamiseks ja rakendamiseks hoolekandesüsteemis. Testimise käigus abistavad vabatahtlikud eakaid ja erivajadusega inimesi. Projekti tulemusel töötatakse välja Eestile sobiv koostöömudel vabatahtlike rakendamiseks hoolekandesüsteemis.

a.	Lastehoiu- ja lasteaiakohtade loomine, pöörates tähelepanu alla 3-aastastele lastele ja keskendudes suurima kohtade puudusega piirkondadele ja paindliku ning kodulähedase teenuse pakkumisele (sh paindlike lapsehoiukohtade tagamise võimaluste analüüs ja ettepanekud)	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium
b.	Vanemapuhkuse ja vanemahüvitise süsteemi muutmise analüüs ja ettepanekud eesmärgiga võimaldada paindlikku töö- ja pereelu ühildamist		x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
c.	Peretoetuste süsteemi arendamine		x	x	x	x	x		Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium
d.	Puudega laste hoolekandeteenuse arendamine eesmärgiga minimeerida hooldajate tööturu-suunalisi arengupiiranguid	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
e.	Peresõbraliku tööandja märgise mudeli rakendamine		x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
f.	Lastehoiu ja alushariduse kontseptsiooni rakendamine		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium

	Meede "Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks" toetuse andmise tingimused (TAT) on välja töötatud ja kinnitatud sotsiaalkaitseministri poolt 2014. a novembris. ESF meetme esimene taotlusvoor viidi läbi 2015. aastal ja selle raames loodi 568 uut kohta. Meetme raames elu viidava taotlusvooru kaudu toetatakse KOV-e uute lasteaia- ja lapsehoiukohtade loomisel. Meetme määrus kinnitati 2015. aasta kevadel. Tegevused panustavad riigipõhisesse soovitusse nr 2, sest parandavad lapsehoiuteenuste kättesaadavust ja riigipõhisesse soovitusse nr 5, sest toetavad KOV-e avalike teenuste (lapsehoid, alusharidus, tugisik) pakkumisel. II taotlusvoor avanes 26. veebruaril 2018. Teises voorus on võimalik luua nii tavarühmi kui erilmelisi lapsehoiukohti.
	Riigikogu võttis detsembris 2017 vastu seadusemuudatuste I paketi. Märtsis 2018 saadetakse kooskõlastusringile seadusemuudatuste II pakett. Muudatused jõustuvad etapiviisiliselt 2018.-2022. aastal. Esimesed kaks muudatust - suurema samaaegse tulu teenimise võimaldamine ilma et vanemahüvitis väheneks ning kolmikute ja enamate mitmikute toetus - jõustusid 1. märtsil 2018.
	Seadusemuudatused lapsetoetuse tõusuks (esimese ja teise lapse toetuse tõstmine 60 euroni aastaks 2019) ja lasterikka pere toetuse maksmiseks on vastu võetud 2015. aastal ning lasterikka pere toetuse suurendamiseks 2016. aastal. Alates 2018. aastast suureneb toimetulekupiir 140 euroni kuus ning alla 18-aastaste laste tarbimiskaal 1,2ni ehk seniselt 130 eurolt 168 euroni kuus.
1	Meede "Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks" toetuse andmise tingimused (TAT) on välja töötatud ja kinnitatud sotsiaalkaitseministri poolt 2014. a novembris. TAT raames arendatakse ja pakutakse raske ja sügava puudega lastele suunatud tugiteenuseid, vähendades seeläbi vanemate hoolduskoormust ja takistusi tööhõives osalemiseks. Kolme tugiteenuse (lapsehoiu-, tugisiku- ja transporditeenus) pakkumine on jätkuvalt aktiivne. Viiakse ellu teenuste pakkumist toetavaid arendustegevusi, nõustatakse KOVe ja lapsevanemaid ning tegeletakse teavitustegevustega.
1	Peresõbraliku tööandja märgise mudel on välja töötatud. Peresõbraliku tööandja märgise mudel on rakendumisel ning läbi on viidud kaks konkursi tööandjate kaasamiseks. Programmis on aktiivselt osalemas 74 tööandjat.
	Alushariduse ja lapsehoiu kontseptsiooni alusel on ette valmistatud koolielete haridusasutuste seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus ja toimunud arutelud sidusgruppidega alushariduse valdkonna arendamiseks. Seaduseelnõu esitatakse 2018. aastal.

5. Tervena elatud eluaastate suurendamine läbi tervisekäitumise parandamise ja õnnetusjuhtumite edasise

I Vigastuste ja vigastussurmade vähendamine ja tervisekäitumise parandamine									
a.	Töenduspõhise vanemlusprogrammi käivitamine ja rakendamine riskikäitumise ennetamiseks	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
b.	Vigastussurmade ennetamise ja vähendamise rakkerühma tegevuskava elluviimine		x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
c.	Täiendavate kergliiklusteede ning liikumispaikade ja -radade ja nende juurde kuuluva taristu rajamise toetamine, arendamine ja parandamine (2015-2020. aastatel struktuurivahendite meetmed „Päikondade konkurentsivõime tugevdamine“, „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ ja „Ida-Viru linnapiirkondade jätkusuutlik areng“)	x	x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium, Kultuuriministeerium
d.	Liikumisharrastuse edendamist toetavate tegevuste elluviimine, sh koolikeskkonnas ja kogukonnas laste liikumisaktiivsust toetavate meetmete väljatöötamine ja piloteerimine	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium
e.	Alkoholipoliitika rohelise raamatu elluviimine vähendamaks alkoholist tingitud kahjusid inimeste tervisele ja ühiskonnale	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium

<p>Jätkuv tegevus. Vanemlusprogrammi "Imelised aastad" rakendamise peamine eesmärk on ennetada ja vähendada laste vaimse tervise probleeme, vanemate vägivaldset käitumist ja pikemas perspektiivis ennetada laste sõltuvusainete tarbimist ja kriminaalset käitumist, hoides kokku nii tervise-kui sotsiaalvaldkonna kulutusi nimetatud probleemidega tegelemisel. Programm loob laste kasvatamiseks turvalise ja toetava keskkonna, mis julgustab peresid saama enam lapsi ja süvendab usku, et vajadusel on laste kasvatamine ka probleemide tekkimisel toetatud. Praegune eelarve võimaldab programmi rakendada keskmiselt 300 vanemale aastast ja toetada KOVe ca 50% ühe läbiviidava koolitusgrupi eelarvest. Tegevust koordineerib Tervise Arengu Instituut.</p>
<p>Vigastuste rakkerühma poolt käivitatud tegevustega jätkatakse, koordineerib SoM.</p>
<p>Tegevuste elluviimine sujunud edukalt. 2014. aasta kergliiklusteede toetuskeemi raames on 2015-2017 toetatud 27 liiklusohutust suurendavat projekti, lisaks on 7 projektile antud taotlemisõigus. Kokku on nendele projektidele eraldatud riigieelarvest toetust 10 mln €. 2014-20. a struktuuritoetuste meetmetest "Linnapiirkondade jätkusuutlik areng" ja "Ida-Viru linnapiirkondade jätkusuutlik areng" on 2017. a lõpu seisuga tehtud rahastamissotsused 37 linnapiirkondade siseste kergliiklusteede projekti rajamiseks toetussummaga üle 21 mlj euro. Lisaks on 2014-20. a struktuuritoetuste meetmest "Päikondade konkurentsivõime tugevdamine" tehtud rahastamisotsused enam kui 20 keskuseid tagamaaga ühendavate teede ja tööstusalade ligipääsuteede ning kergliiklusteede rajamiseks u 15 mlj euro toetussumma ulatuses.</p>
<p>Jätkuv tegevus - liikumisharrastustega tegelemiseks võimaluste loomine (sh erivajadustega inimestele) ja nende liikumisharrastuse tegevuste toetamine. Koolidele pakutakse liikumisprogrammis osalemist.</p>
<p>Jätkuv tegevus. SoM juhtimisel käib koos ministeeriumidevaheline töörühm meetmete rakendamiseks (seiretabel tegevuste ja vastutajate osas), valmis alkoholsõltuvuse ravijuhend, viiakse ellu programmi „Kainem ja Tervem Eesti“ (ESF 2014-2020), jätkus noorte alkoholitarbimise ennetamisele suunatud programmi „Effekt“ läbi viimine, TAI alkoholiennetuskampaania, Norra finantsmehhanismi alkoholiennetusele suunatud taotlusvoor, Riigikogu võttis 20.12.2017 vastu alkoholiseaduse ja reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu (kättesaadavuse ja reklaami piiramine).</p>

f.	Tubaka rohelise raamatu elluviimine vähendamaks tubakast tingitud kahjusid inimeste tervisele ja ühiskonnale	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
g.	Toitumise ja liikumise rohelise raamatu koostamine	x	x	x	x	x			Sotsiaalministeerium
h.	Tasakaalustatud ja tervisliku toitumise regulaarse teavitustöö elluviimise jätkamine				x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
i.	Ujumise algõppe programmi jätkamine ja arendamine	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium
j.	Korrapäraste tervisekontrollide mahu ning erinevate söeluuringute läbiviimise suurendamine eesmärgiga avastada võimalikud terviserikked varajases staadiumis	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
II Tervishoiu taristu arendamine									
a.	<u>Tervisekeskuste kaasajastamine</u> (Struktuurivahendite meede "Kättesaadavate ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste tagamine tööhõives püsivuse ja hõivesse naasmise suurendamiseks")	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium

Jätkuv tegevus. Ministri käskkirjaga töörihm tubakapoliitika kujundamiseks, rohelise raamatu meetmete elluviimiseks ja EL tubakadirektiivi ülevõtmiseks; 13.12.2017 võeti Riigikogu poolt vastu tubakaseaduse muudatus tubakatoodete väljapaneku piiramiseks ning PPA-le kontrollistu andmise õigus, mis annab politseiametnikule järelevalvelise võimalusena kaasata vajadusel vähemalt 16- aastaseid isikuid ning tehakse kohustuslikuks dokumendi küsimine tubaka- või sellega seonduvat toodet ostvalt kliendilt ning MTA-le järelevalvelise kontrollistu õiguse andmiseks; 2018. a jätkub töö EL direktiivi 2014/40/EL artiklite 15 ja 16 (tubakatoodete salakaubandusega võitlemise meetmed) ülevõtmiseks. Jätkub kõikides rohelise raamatu teemavaldkondades tegevuste elluviimine eesmärgiga on vähendada Eestis igapäevasuitsetajate hulka ning seega ka suitsetamisega kaasnevaid terviseriske, -kahjusid ja -kulusid.
Jätkuv tegevus. Rohelise raamatu eeldatav valmimisaeg 2018.
Jätkuv uus tegevus. Viiakse läbi kampaaniad suhkru tarbimise vähendamiseks ja puu- ning köögiviljade tarbimise edendamiseks. Toitumis- ja liikumissoovitustest tehakse jaotamiseks kokkuvõtlik materjal.
Jätkuv tegevus.
Jätkuv tegevus. Korrapäraste tervisekontrollide maht Eesti Haigekassa eelarvest on kasvamas - eraldi arvestatud ennetavate tervisejälgimis- ja skrüüningprogrammide rahaline maht on 2001-2015 kasvanud 4 %, samas hulgaliselt tegevusi sisalduvad ka üldarstiabis ega ole eraldatavad (nt imikute ja laste tervisekontrollid, riskirühmadele suunatud kontrollid südame- ja veresoonehaiguste ja diabeedi avastamiseks jm).

Jätkuv tegevus. Tervise- ja tööministri määrus "Esmatasandi tervisekeskuste kaasajastamine" kinnitatud 12.08.2015. Investeeringute kava koostamiseks taotlemine avatud tähtajaga 9. mai 2016. Heakskiidu sai kokku 59 taotlust. 8. märtsiks 2017. a edastati RÜ-le tähtaegselt 56 toetuse taotlust, millest vastavaks tunnustati 55. 2018. aasta märtsis allkirjastas tervise- ja tööminister uue tervisekeskuste kaasajastamise määruse, teine taotlusvoor avati 9. aprillil katmata jäänud piirkondlikesse tõmbekeskustesse esmatasandi tervisekeskuste rajamiseks ja maakondliku tervisekeskuse loomiseks Viljandis. 31.03.2018 seisuga on valmis kolm esmatasandi tervisekeskust (Mustamäe, Tapa, Koeru).
---

b.	Haiglavõrgu pädevuskeskuste tugevdamine (Struktuurivahendite meede "Kättesaadavate ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste tagamine tööhõives püsimise ja hõivesse naasmise suurendamiseks")	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
c.	Riikliku e-tervise strateegia elluviimine IKT arengust tulenevate võimaluste kasutamiseks rahvastiku tervise parandamiseks ning tervishoiu- ja hoolekandesüsteemi arendamiseks	x	x	x	x	x	x	x	Riigikantselei, Sotsiaalministeerium

<p>Jätkuv tegevus. Tervise- ja tööministri 27.03.2015 määrus nr 18 "Haiglavõrgu pädevuskeskuste kaasajastamine" kinnitatud. Investeeringute kava kinnitatud, projektid elluviimisel/ettevalmistamisel. Meetme tegevuse 2014-2020.2.4.1 „Haiglavõrgu pädevuskeskuste kaasajastamine“ projektidest on SA Tartu Ülikooli Kliinikumi juurde- ja ümberehituse II ehitusetapi II järk lõpetatud, projekti kestvus oli 01.01.2014-31.12.2015. SA Tartu Ülikooli Kliinikumi juurde ja ümberehituse III ehitusetapi projekti osas on tehtud toetamise otsus (30.05.2017) ja projekt on teostamisel. Projekti planeeritud algus ja lõpp on 01.01.2017-31.12.2022. SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla Mustamäe meditsiinilinnaku Y korpuse rajamise projekti osas on tehtud toetamise otsus (18.09.2017) ja projekt on teostamisel. Projekti planeeritud algus ja lõpp on 12.11.2015-16.12.2022. SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla Psühhiaatrikliiniku rajamine projekti toetuse taotlus esitatakse vastavalt kinnitatud investeeringute kavale 30.06.2018. Projekti rakendamise eeldatav aeg on II pa 2017-II pa 2023.</p>
<p>Jätkuv tegevus. Strateegia kiideti heaks valitsuskabineti nõupidamisel detsembris 2015. 2016. a koostati rakenduskava. 2017. a jaanuaris kinnitas e-tervise strateegia nõukogu prioriteetsed projektid. Projekte seiratakse regulaarselt 2 korda aastas (jaanuar ja august). Seoses Rahvastiku Tervise Arengukava (RTA) 2020-2030 koostamisega on kavas e-tervise strateegia eesmärgid ja tegevussuunad integreerida edaspidi uuendatavasse RTA arengukavasse.</p>

KONKURENTSIVÕIMELINE ETTEVÕTLUSKESKKOND

6. Ettevõtete pikaajalist rahvusvahelise konkurentsivõime kasvu soodustava poliitika kujundamine									
I Kaasaegne ettevõtluskeskkond									
a.	Suurendada võlausaldajate pankrotimenetluses rahuldatud tunnustatud nõuete osakaalu, maksejõuetusõiguse kodifitseerimine	x	x	x	x	x	x		Justiitsministeerium
b.	Luuakse bürokraatiavaba ettevõtlusvormi väikeettevõtjatele – ettevõtluskonto teenuste ja kauba müügiks füüsilistele isikutele või kauba müügiks juriidilistele isikutele kuni 25 000 € ulatuses aastas.				x	x	x	x	Rahandusministeerium
c.	Parandatakse laevandusettevõtete maksukeskkonda				x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
d.	Bürokraatia vähendamise rakkerühm	x	x	x	x	x	x		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Riigikantselei, Rahandusministeerium

<p>Kodifitseerimisega alustati 2016.a. suvel-sügisel, tegevus jätkub. Revisjoni tulemused selguvad 2018.aasta sügisel. Luuakse maksejõuetuse kompetentsikeskus, tõhustatakse saneerimise ja võlgade ümberkujundamise regulatsiooni.</p>
<p>Seadus on vastu võetud, loodetavasti sügisest 2018 hakkavad pangad teenust pakkuma.</p>
<p>Lisatud lähtuvalt VV tegevusprogrammist. Valitsus arutas majandus- ja taristuministri ettepanekuid 17.07.2017 ning andis ministritele täiendavad ülesanded eelnõude ettevalmistamiseks käesoleva aasta jooksul.</p>
<p>Bürokraatia vähendamise ettepanekute elluviimise koordineerimiseks moodustas valitsus 31.03.2016 rakkerühma. Majandus-ja taristuminister esitab valitsusele ülevaate rakkerühma töö kohta 2018.a aprillis. VV 12.4.2018 istungil võeti teatatavaks rakkerühma aruanne ja otsustati pikendada rakkerühma tegevust 2018 aasta lõpuni.</p>

e.	Pankroti- ja täitemenetluse kiiremaks muutmine, pankroti- ja täitemenetlust puudutavate seaduste muutmise ettevalmistamine			x	x	x	x		Justiitsministeerium	2016.a. suvel-sügisel alustati maksejõuetusmenetluse revisjoniga. Revisjoni tulemused selguvad 2018.aasta sügisel. Luuakse maksejõuetuse kompetentsikeskus, tõhustatakse saneerimise ja võlgade ümberkujundamise regulatsiooni. Täitemenetluse osas on koostamisel eelnõu, et parandada elatise nõuete sissenõudmist.
f.	Konkurentsivõime 2.0 (teatud määral jätkab programmi "Ettevõtja õigus 2" suundadega) elluviimine	x	x	x	x	x	x		Justiitsministeerium, Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Justiitsminister kutsus 2015. aasta sügisel kokku juhtrühma, mis koosnes ettevõtjatest ning neid koondavatest organisatsioonidest ja ühendustest, et selgitada välja ettevõtlust takistavad ja kõige enam muutmist vajavad valdkonnad või teha riigile ettepanekuid, millega soodustada ettevõtlust ja elavdada majanduselu. Juhtrühma liikmed esitasid 123 ettepanekut ärikeskkonna arendamiseks. Konkurentsivõime 2.0 aruandes on neist esile toodud 64. Justiitsministeeriumi vastutada olevate tegevustega, maksejõuetuse - ja ühinguõiguse revisjoniga tegeletakse.
g.	Ida-Virumaa tegevuskava uuendamine piirkondliku ettevõtluskeskkonna arendamisele suunatud tegevuste osas ning sarnase tegevuskava koostamine Kagu-Eesti jaoks	x	x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium	Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti 2015-20 aasta tegevuskavade seire ja uuendamine on toimunud regulaarselt kord aastas. Valitsuskabineti 08.02.2018 nõupidamisel otsustati Ida-Virumaa programmi rakendamine alates 2018.a II poolaastast (programm töötatakse välja 2018 esimesel poolaastal). Programmi eesmärgiks on Ida-Virumaa majanduse elavdamine, piirkonna elukeskkonna atraktiivsuse suurendamine, nooremaaliste väljavoolu pidurdamine ning piirkonna eelisarendamisega teistest Eesti piirkondadest mahajäämuse vähendamine. Programmi indikatiivne rahaline maht on 3,8 miljonit eurot 2018. aastal ning 4,9 miljonit eurot alates 2019. aastast. Sarnaselt Ida-Virumaa programmiga arutatakse Kagu-Eesti programmi käivitamist 2019 aastast, et aidata kaasa rahvaarvu vähenemise pidurdumisele ning ettevõtlus- ja tööturunäitajate paranemisele Kagu-Eestis.
h.	Linnasiseste alakasutatud alade füüsiline, sotsiaalne ja majanduslik taaselavdamine struktuurivahendite meetme "Ida-Virumaa linnapiirkondade jätkusuutlik areng" abil Ida-Virumaa suuremates linnapiirkondades		x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium	Meetme raames on tegevuskavad kinnitatud, mille alusel toimub jooksev toetuse taotlemine projektide elluviimiseks.
i.	Ettevõtluskeskkonna arengu toetamine „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise“ ja „Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamise“ struktuurivahendite meetmete abil.	x	x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium	Tegevused jätkuvad. Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise (PKT) ja Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamise meetmete elluviimine kulgeb plaanipäraselt. 2017. a lõpu seisuga on PKT meetmest tehtud rahastamisotsused 21 piirkondliku ettevõtlus- ja tööstusalade taristu arendamise ning inkubatsiooni ja tootearenduskeskuse projekti elluviimiseks toetuste kogusummaga üle 16 miljoni euro. 2017. a avati kõikides maakondades ka meetme II taotlusvoor, kolmes maakonnas viidi taotlusvoor juba ka lõpuni (Harjumaa, Ida-Virumaa, Jõgevamaa). Samuti tehti 2017. a ettevalmistused meetme reservprojektide vooru läbiviimiseks.

j.	Ettevõtluskeskkonna ja piirkonna konkurentsivõime tõstmine piiriülese koostöö programmide raames (Eesti-Läti, Eesti-Vene ja Kesk-Läänemere programmid).		x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium
k.	Eesti tööstuspoliitika rohelise raamatu väljatöötamine ja elluviimine		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
l.	Avalike e-teenuste omanike määratlemise analüüs ja selle ettepanekute rakendamine	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
m.	Teenuste baastaristu ühisarenduse rahvusvahelise konsortsiumi loomise analüüs ja ettepanekute elluviimine		x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
n.	Sotsiaalselt- ja keskkonnavalaselt vastutustundliku ning jätkusuutliku ettevõtluse riiklik tähtsustamine ning ettevõtete seas edendamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
o.	Edendame e-kaubanduse võimaluste kasutamist					x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
p.	Järelevalve tõhustamine tasakaalustatud ettevõtluskeskkonna tagamiseks					x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Seisuga 01.03.18 Eesti-Läti ja Kesk-Läänemere programmide raames on toetatud kokku 35 koostööprojekti Läti, Rootsi ja Soomega, kus Eesti partnerite toetus moodustab kokku 12 367 151 eurot. Projektid on suunatud ühiste teenuste ja kaupade väljatöötamisele ja turundamisele kolmatel välisriikidel, koostöösuhete parandamiseks ettevõtjate vahel piirkonnas, noorte ettevõtlikkuse arendamisele. Eesti-Vene programmi suuremahulise projekti "Saatses-Krupa teelõigu rekonstrueerimine - SME ACCESS" lühikirjaldu on kinnitatud EK-i poolt Eesti poole toetusega 1 424 800 eurot. Projekt parandab piirkonna VKEde jaoks olulise teeinfrastruktuuri ning arendab VKEde vahelised suhted piiriregioonis.
Tööstuspoliitika dokument on valminud (2017). Soovitusi võetakse arvesse uute seonduvate arengukavade koostamisel.
Toimub VV määruse "Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused" rakendamine. Määrus jõustus 3.06.2017. Arendatud on Teenuste kaardistamise keskkond riigiteenused.ee, kuhu pääsevad ligi asutuste poolt määratud teenuste omanikud.
2015.a. alustati läbirääkimisi Soomega X-tee jm baastaristu ühisarenduseks ja -halduseks. 2017 .a. juulis asutati koos Soomega X-tee jm baastaristu ühisarenduseks ja -halduseks MTÜ Nordic Institute for Interoperability Solutions, ehk Põhjamaade Koosvõimelahenduste Instituut. Järgneb Eesti ja Soome riiklike infosüsteemide tehniline ühendamine X-tee kaudu.
2015 oli vastutustundlik ettevõtlus esmakordselt Ettevõtlusahindade üks alamkategoriaid. Selle alamkategoria rakendumine on kavandatud kaheaastase intervalliga. Järgmine kord 2017. 2016.a. valmis analüüs sotsiaalselt vastutustundliku ettevõtluse arendamise võimalustest Eestis. 2018. kaalume OECD vastavate protseduuride analüüsi ja rakendamist.
Rakendame EL geobloki määruse, korraldame EL õigusaktide infopäevaseid ettevõtjate teadlikkuse kasvatamiseks, arendame koostööd E-kaubanduse Liiduga ettevõtjate vajaduste ja võimaluste kaardistamiseks, kaitseme Eesti ettevõtjate huve nn platvormide eelnõu läbirääkimistel EL-is.
Teeme ettepaneku alates 1. jaanuarist 2019 Tarbijakaitseametile ülesanded ja personal liita Tehnilise Järelevalve Ametiga ning seeläbi moodustada Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet eesmärgiga tõhustada riiklikku järelevalvet ning tagada asutuse jätkusuutlikkus. Valmistame ette tarbijakaitseasutuste koostöö määruse rakendamise kava koos tarbijavalduste komisjoni töökorra täpsustamisega, määruse rakendamise tähtaeg jaanuar 2020. Viime ellu turismiseaduse tõhusaks jõustumiseks vajalikud rakendustegevused, sh ettevõtjate ja tarbijate teavitamine, avalike teenuste arendamine ja järelevalvemetodite kaasajastamine.

q.	Alustatakse ühtse digivärava rakendamise tegevustega				x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
II Ettevõtlustoetuste konsolideerimine, lihtsustamine ning uute finantseerimismudelite väljatöötamine ja rakendamine.									
a.	Ettevõtja tervikliku arengumudeli väljatöötamise ja elluviimise toetusmudeli koostamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Rakendada regulaarne ettevõtlustoetuste mõjude hindamise süsteem	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	KredEx ettevõtluse arendamisele suunatud meetmete (stardilaenu käendus, laenukäendus, pangalaenule allutatud laen, tehnoloogialaen) jätkamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
d.	EASi alustavate ettevõtjate meetmete (baaskoolitus, mentorlus, jt) jätkamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
e.	Ettevõtjate teadmiste ja oskuste arendamisele suunatud toetusmeetme rakendamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
III Ettevõtjatele ekspordivõimekuse kasvu ning ekspordipotentsiaali kasutamist soodustavate toetusmeetmete pakkumine									
a.	Jätkata kesk- ja pikaajaliste eksporditagatiste pakkumist Eesti ettevõtete ekspordivõimekuse tõstmiseks laiendatud sihtgrupile	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Ettevõtja arenguprogrammi ekspordile suunatud tegevuste käivitamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Jätkatakse ettevõtjatevahelise arendus- ja turundusalase koostöö soodustamist, eeskätt kasvualades ja kaugematele turgudele suunatult	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
d.	Välissessioetuse käivitamine					x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Ettevalmistamisel. Ühtne digivärv vajab väga suure osa avaliku sektori veebiteenuste vastavuse hindamist ning mittevastavuse korral arendustegevuste planeerimist.

Ettevõtja arenguprogramm jätkub.
Toimub regulaarne ettevõtlustoetuste mõjude hindamine. Vahehindamine 2018.
Meetmed jätkuvad. Vajadusel meetmetingimuste uuendamine.
Alustavatele ettevõtjatele suunatud teenused, nt baaskoolitused, MAK nõustamine, mentorlusklubid jätkuvad. Samuti pakutakse uuenenud kontseptsioonil põhinevat starditoetust.
2015. a rakendus uus "Ettevõtlusteadlikkuse programm". Programmi raames finantseeritakse EASi ekspordisuunalisi omategevusi, ettevõtlusteadlikkuse tõstmisele suunatud üritusi ning ettevõtluse tugiteenuseid maakondlikes arenduskeskustes. Muu hulgas leiavad aset koolitusmoodulid ka e-äri ja e-kaubanduse arendamiseks. Toetatakse ka ettevõtete esindusorganisatsioonide projekte e-tööstuse, toote arenduse, ekspordi teemadel.

Tegevus jätkub.
Ettevõtja arenguprogramm rakendus täies mahus 2016 jaanuaris.
2 Uus TAKide meede jõustus 2014. a lõpus, klastrite meede rakendus 2015. a.
Käivitus 2018 aastal, elluviija EAS

e.	Teenuste ekspordi edendamine					x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
f.	Ekspordi infoteenuste pakkumine ja koolituste korraldamine eraldi nii alustavatele kui kogenumatele eksportijatele, sh. kaugemate sihtturgude osas	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
g.	Eesti toidusektori ekspordi edendamise tegevuskava 2018-2021 tegevuste käivitamine					x	x	x	Maaeluministeerium
7. Keskkonna loomine senisest suuremas mahus ekspordipotentsiaaliga ja suurema lisandväärtusega sektoritesse									
I Eesti kui atraktiivse investeerimiskeskonna kujundamine									
a.	Aidatakse kaasa kohalikku majandust edendavate suurinvesteeringute tegemisele Eestisse.	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Sihtasutuse Ida-Virumaa Tööstusalade Arenduse arendustegevuse jätkamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium
c.	Infrastruktuuri võrkudega liitumise programm ettevõtjatele				x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
d.	Investorkaitse tõhustamine	x	x	x	x	x	x	x	Justiitsministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
e.	Kõrge lisandväärtusega ja tootlikkusega välisinvesteeringute arvu suurendamine suurinvestori toetuse kaudu				x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

<p>Kaardistame nõudeid ja menetlustoiminguid, mida kohaldatakse Põhjamaades ja teistes lähiregiooni riikides Eesti ehitusteenuse osutajatele. Ehitusteenuste sektorit ilmestab EL üleselt eriti tagasihoidlik piiriülene tegevus ning tegemist on sektoriga, mis võimaldab hästi analüüsida nii ajutist piiriülest teenuste osutamist kui teisest asutamisest. Kaardistuse pinnalt on võimalik teha konkreetsed ettepanekud Eesti ehitusteenuste ekspordi soodustamiseks ja ettevõtjate piiriülese laienemisega seotud halduskoormuse ja -kulu vähendamiseks. Kaardistuse tulemusi valideerime vastavatel turgudel tegutsevate ettevõtjatega. Samuti on kaardistus vajalikuks sisendiks meie EL-suunalisel tööol. Toimub teenuste sektori regulaarne kaasamine ja teavitamine. Eesti teenuste sektori konkurentsivõimet toetab hästi toimiv teenustekaubandus ja investeeringud teenuste sektorisse, mistõttu on oluline ka Eesti kui atraktiivse teenuste kaubanduse partneri ja investeeringute sihtriigi kuvand, mida saame toetada muu hulgas OECD suunalise tööga ja erinevate rahvusvaheliste mõõdikute ja indeksite töösse panustamisega (OECD STRI indeks jms.).</p>
<p>Viiakse ellu EASi ekspordi omategevuste raames. Läbi viidud nii koolitusi, korraldatud ühiste messidel, samuti töötavad EASi ekspordinõustajad välisriikides, sh kaugel turgudel (nt Hiina, Jaapan, India, Singapur).</p>
<p>Tegevustega alustatakse 2018. aasta lõpus</p>

<p>Käivitunud on regionaalsete investorteenindajate (Eesti peale kokku 4) tegevusmudel koostöös MAKidega. Samuti käivitus suurinvestori meede.</p>
<p>Töö jätkub.</p>
<p>Programm on käivitunud, elluviija EAS.</p>
<p>Ühinguõiguselised investorikaitse probleemid leiavad kajastamist ühinguõiguse revisjoni raames, mille tegevus on käivitunud ja lõplikud tulemused saabuvad 2020. 2018. aasta suveks esitatakse ühinguõiguse revisjoni kontseptsioon.</p>
<p>Suurinvestori toetus, elluviija EAS</p>

f.	Eesti kui riigi tutvustamine välisinvesteeringute ligimeelitamise ja Eesti ettevõtjate uutele eksporditurgudele sisenemise lihtsustamiseks ning turismisektori toetamiseks	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
g.	Viiakse ellu olulisi riiklikke investeeringuid, sealhulgas ehitatakse koostöös Tallinna linnaga välja rahvusvaheline turismi- ja konverentsikeskus Tallinna Linnahallist.				x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
h.	Viiakse ellu Eesti äridiplomaatia strateegia, mille eesmärgiks on suurendada uute välisinvesteeringute mahtu ning kasvatada Eesti ettevõtjate ekspordi sihipärase ja koordineeritud riigi välismajandusliku toe (äridiplomaatia) kaudu.					x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
II Välisinvesteeringute ja ekspordi arendamiseks vajaliku kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavuse parandamine									

EAS tegeleb Eesti kui välisinvesteeringute sihtkoha tuntuse suurendamisega (Invest in Estonia), Eesti kui turismi sihtkoha tuntuse suurendamisega (Visit Estonia), Eesti kui kaubanduspartneri tuntuse suurendamisega (Trade with Estonia) ning Eesti kui töötamise sihtriigi tuntuse suurendamisega (Work in Estonia). Välja on töötatud Eesti bränd, mida neil eesmärkidel kasutatakse. Püütakse kaasata enam ka suursaadikuid ja majandusdiplomaate.
Uus lisatud tegevus VV tegevusprogrammist. 2018 jätkuvad ettevalmistavad tegevused Linnahalli renoveerimiseks.
Stareteegia on kinnitatud, elluvija EAS

a.	Uuississerändajatele suunatud kohanemist soodustavate tugiteenuste arendamine, sh kohanemisprogramm, infovärv	x	x	x	x	x	x	x	Siseministeerium
b.	Tööturualase informatsiooni võrkeelse kättesaadavuse tagamine Eestis	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
c.	Portaali estonia.eu arendamine eesmärgiga tutvustada Eestit kui atraktiivset riiki		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

<p>2017. aastal jätkas Siseministeerium koostöös lepinguliste partneritega 2015. aastal algatatud uuississerändajate kohanemisprogrammi koolituste pakkumise ning läbiviimisega, eesmärgil toetada Eestisse elama asuvate uuississerändajate rände protsessi, kiiret ja mugavat kohanemist ning esmaste iseseisvaks toimetulekuks vajalike teadmiste ja oskuste omandamist. Alates 2015. aastast kuni 2017. aasta lõpuni oli PPA poolt kohanemisprogrammis osalema suunatud kokku 18 952 uuississerändajat ning pakutud 2 919 koolituskorda.</p> <p>2017. aastal täiendati uuississerändajatele ning uuississerändajatega kokkupuutuvatele organisatsioonidele suunatud infoplatvormi www.settleinestonia.ee, mis võimaldab registreeruda kohanemisprogrammi koolitustele, saada infot nii kohanemisprogrammi kui teiste kohanemist toetavate teenuste ja tegevuste kohta. Viidi ellu uuississerändajate tugivõrgustiku kontseptsiooni, mille alusel jätkatakse uuississerändajatega kokkupuutuvate organisatsioonide informeerimist ja võimestamist uuississerändajate kohanemise toetamisel kohalikul tasandil. Samuti koostati ülevaade uuississerändajatele suunatud 2017. aastal enim arendamist vajavatest kohanemist toetavatest teenustest ning toetati PPA nõustamisteenust; PPA veebilehe arendamist; vabatahtlikus tegevuses osalemist; perearstiteenuse parendamist; alustava ettevõtja baaskoolituse arendamist ning Tartu Rahvusvahelise Maja teenuse käivitamist. 2018. aastal viiakse läbi kohanemisprogrammi infoplatvormi välisele teenusepakkujale üleandmise analüüs EL 2014-2020 finantsperioodi järgselt. Eesti Teadusagentuur on „Mobilitas Plus“ raames toetust andnud 41 järel doktorile, 29 tagasipöörduvale teadlasele ning 13 tippteadlasele. Tulemas on veel 3 järel doktorite- ja tagasipöörduva teadlase taotlusvooru. Kõik tippteadlase toetused on juba välja antud.</p>
<p>Jätkuv tegevus: Eesti Töötukassa ja EURES Eesti veebilehtedel on tööturualane info ja teave Eestis töötamise kohta kättesaadav inglise keeles, töötukassa veebilehel ka vene keeles.</p> <p>Portaali arendamine on käivitatud ja on jätkuv tegevus.</p>

d.	Eesti välisspetsialistide kaasamise tegevuskava elluviimine eesmärgiga lihtsustada välistalentide leidmist, värbamist, sisserännet, rakendamist ja kohanemist		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium
e.	Sotsiaalkindlustusega seotud elektroonilise andmevahetuse arendamine EL liikmesriikide vahel, et inimestele oleks tagatud sotsiaalkindlustusega seotud piiriüleste juhtumite kiire lahendamine	x	x	x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
f.	Välismaalaste seaduse muutmise IV etapp Eesti majanduse arenguks vajaliku välistööjõu sisserände soodustamiseks ning välisinvesteeringute suurendamiseks				x	x			Siseministeerium
g.	Välismaalaste seaduse muudatused (a. lühiajalise töötamise võimaliku maksimaalse kestuse pikendamine kuni aastaks; b. tippspetsialistide välja toomine piirarvu arvestusest)					x			Siseministeerium
8. Eelduste loomine erasektori teadus- ja arendustegevuse mahtude suurenemiseks ning innovatsiooni väljundite									
I Nõudluspõhise teadus- ning arendustegevuse ja innovatsiooni ergutamine									
a.	Koostatakse IKT sektori arenguprogramm, mille üheks fookuseks on tööstuse digipööre.				x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

<p>Välisspetsialistide tegevuskava uuendati 2017.a. I Ipoolaastal ning tegevuskava fookus jäi sihtrühma mõttes samaks ehk IT kompetentsidega välisspetsialistide kaasamine valitud sihtturgudel ja vastavalt tööjõuvajaduste prognoosile ning OSKA analüüsile. Kavandatavad tegevused:</p> <p>a) Eestisse tööle asumisega seotud info, materjalide ja avalike teenuste ühtse e-keskkonna väljaarendamine ja käigus hoidmine; b) Ettevõtjate valmisoleku tõstmine välisspetsialistide kaasamiseks; c) IT-tööjõu kampaaniad sihtriikides, sh tööstussektorisse; d) Välisspetsialistide ja nende perekondadele kohanemisteenuste arendamine.</p> <p>Eesti Teadusagentuur on „Mobilitas Pluss“ raames andnud toetust 41 järeldoktorile, 29 tagasipõrduvale teadlasele ning 13 tippteadlasele. Tulemas on veel 3 järeldoktori- ja tagasipõrduva teadlase taotlusvoor. Kõik tippteadlase toetused on juba välja antud.</p>
<p>2017. a on Eesti ametlikult liitunud EESSI platvormiga kuid 2017. aastal ei olnud platvormiga liidestamine võimalik. Hiljemalt 2018. III kvartali lõpuks on plaanis esimeste kasutuslugudega toodangusse jõuda. 2018 ja 2019 järk-järgult lisatakse kasutuslugusid andmevahetusse. Liidestustegevus peab lõppema 2019. a juuliks.</p>
<p>2017 a. koguti ministeeriumitelt ja koostööpartneritelt ettepanekuid välismaalaste seaduse muutmiseks ja täiendamiseks ning kaardistati võimalikud lahendused. 2018. a. koostati muudatuste väljatöötamiskavatsus, mis edastati kooskõlastamisele märtsis. Muudatusettepanekud esitatakse Vabariigi Valitsusele hiljemalt 2018. aasta septembris ning rakendusaktid võetakse vastu 2018. aasta lõpuks.</p>
<p>2017 a. juunis moodustati Siseministeeriumi juhtimisel laiapõhjaline töörühm, kelle ülesandeks sai analüüsida erinevaid võimalusi välismaalaste sisserände reguleerimiseks lähtuvalt Eesti riigi ja ühiskonna vajadustest ning võimalustest. 2018 kiitis Vabariigi Valitsus heaks sisserände regulatsiooni töörühma kaks ettepanekut: 1) tuua sisserände piirarvu alt välja tippspetsialistid ja 2) pikendada ajutise tööjõupuuduse leevendamiseks lühiajalise töötamise kestust. Samuti tegi valitsus ettepaneku sisse viia A2 tasemel eesti keele oskuse nõue välismaalastele, kes on juba töötamiseks mõeldud tähtajalise elamisloa alusel Eestis elanud ja soovivad taotleda uut elamisloa või pikendada olemasolevat elamisloa. Vastavate muudatuste eelnõu ja seletuskiri on I kooskõlastusringid. Muudatused esitatakse Riigikogule hiljemalt juuniks 2018. a.</p>

2 Programm on heaks kiidetud. Meetmeid, sh tööstuse digiteerimise meetet asutakse ellu viima 2018.a.

b.	Ministeeriumite valitsemisala valdkondliku teadus- ja arendustegevuse võimekuse loomine ning arendamine	x	x	x	x	x	x	x	Kõik ministeeriumid	2	Struktuurivahenditest rahastatava tegevuse "Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine" (RITA) eesmärk on Riigiasutuste TA-alase võimekuse tõstmine, sh valdkondlike TA süsteemide loomine ja koolitused, keske poliitikaseire ja analüüsivõimekuse arendamine, infosüsteemide arenduse tagamine. Olulisemateks tegevusteks on riigile strateegiliselt oluliste rakendusuringute toetamine ja ministeeriumite teadusalase kompetentsi tõstmine läbi teadusnõunike palkamise valdkondlikesse ministeeriumitesse.
c.	Seada rakendusliku sisuga arenduste osakaalu kasv teadus- ja arendusasutuse riiklike rahastamisinstrumentide ning struktuurifondide vahendite kasutamise prioriteetseks tingimuseks		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	2	Rakendusuringute läbiviimist toetatakse kahest struktuurivahendite toel käivitunud tegevusest: "Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine" ja "Rakendusuringute toetamine nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades". Tegevused rakendusid täies mahus 2016a. Mõlema meetme rakendamine aitab suurendada rakendusliku sisuga uuringute osakaalu kasvule. Baasfinantseerimise määrust on muudetud nii, et ettevõtluslepingutest saadud tulu arvestatakse teadusasutuste baasfinantseerimises ühe komponendina. Seega kehtib loogika, et mida rohkem on teadusasutused saanud tulu koostööst ettevõtlusega, seda rohkem saavad nad riigielarvelist teaduse baasfinantseerimist.
d.	Suurendada ettevõtete osalust ülikoolide rakendusuringutes		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	2	Toetatud tegevusest "Rakendusuringute toetamine nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades." Tegevust toetab ka ASTRAs rahastatud ADAPTER platvormi arendamine. Baasfinantseerimise valem on muudetud nii, et ettevõtluslepingutele rakendub koeffitsient 2 ehk kehtib loogika, et mida rohkem on teadusasutused saanud tulu koostööst ettevõtlusega, seda rohkem saavad nad riigielarvelist teaduse baasfinantseerimist.
e.	Arendada erialaliitude võimekust olla innovatsiooni tellijaks		x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium	2	Tegevuse "valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine raames" korraldatakse infoiritusi erialaliitudes teavitamiseks võimalusi rakendusuringute toetamiseks. Viiakse läbi projekt konkursse.
f.	Nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondade programmide väljatöötamine ja käivitamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium	2	Meetmed on käivitunud: tehnoloogia arenduskeskused, klasterprogramm, start-up Eesti, rakendusuringute toetamine nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades.
g.	Nutika spetsialiseerumise seiresüsteemi käivitamine		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium	2	Nutika spetsialiseerumise protsessi juhtimine ja koordineerimine toimub HTMi ja MKMi ühise juhtrühma tasandil, igapäevast protsessi viib ellu töögrupp.
h.	Seada valitsemisalades eesmärgiks innovatsiooni toetavate riigihangete osakaalu tõus 3%-ni kõigist riigihangetest aastaks 2020		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium	2	Innovatsiooni edendavate hangete toetamise meetet rakendab EAS. Alates 01.09.17 saab riigihangete regisris iga hanke juurde märkida, kas tegemist on keskonnahoidliku, innovatsiooni sisaldava või sotsiaalseid väärtusi edendava hankega.
i.	Tootarendustoetus "Minu esimene toode"					x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium		Riigielarvest on eraldatud raha 1 mln eurot aastas alates 2018.a. Toimub toetuse väljatöötamine.

j.	Täiendav teadus- ja arendusinfo kogumine haruliitudel valdkondlike TA vajaduste kohta ja ettepanekud selle kasutamiseks valdkondliku TA rahastamisel.					x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
k.	Seadusemuudatuse algatamine riigile strateegiliselt oluliste uurimissuundade arendamise läbirääkimise võimaluse loomiseks teaduse tegevustoetuse eraldamise raames					x			Haridus- ja Teadusministeerium
II Riigi poolt antavate toetuste mõjususe parandamine ning uute finantseerimislahenduste väljatöötamine									
a.	Tõhustamiskava elluviimine ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonnas				x	x			Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium
III Teadust- ja arendustööd ning innovatsiooni soodustavate keskkondade kujundamine									
a.	Struktuurivahendite programm "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele"		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
b.	Teaduse populariseerimise programm TeaMe+		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
c.	Töötada välja ettevõtetele suunatud meede TA infrastruktuuri kasutamise õhutamiseks, eesmärgiga suurendada ettevõtjate huvi ja võimalusi kasutada TA infrastruktuuri tootearenduse protsessis	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium
d.	Struktuurivahendite programm "Teaduse tippkeskuste toetamine teaduse rahvusvahelise konkurentsivõime ning tippkvaliteedi tugevdamiseks"		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
e.	Struktuurivahendite programm "Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri toetamine"		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium

Ettevõtjate haruliitude ettepanekul algatatud tegevus.
Ettevõtjate haruliitude ettepanekul algatatud tegevus.

Tõhustamiskava ettepanekud esitatakse Vabariigi Valitsusele

2	Meetme tegevused jagunevad 2 osasse - investeringud majadesse ning sisutegevused õppe- ja teadustöö kvaliteedi arendamiseks. Investeringud kinnitas VV 09.06.2016. Toetatakse 7 teadus- ja õppehoone ehitamist või renoveerimist kokku 54,1 miljoni euroga. Enamiku objektide ehitamisega on algust tehtud. Sisutegevustele kulub 67,4 miljonit eurot. Sisutegevustena käsitletakse ülikoolide struktuursete ümberkorralduste läbiviimist, õppe- ja teadustöö kvaliteedi efektiivsuse tõstmisele suunatud tegevusi, doktoriõppe kvaliteedi parandamist, rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmisele suunatud tegevusi ning koostöö tugevdamist teadus- ja arendusasutuste, kõrgkoolide ja ettevõtete vahel.
	Jätuv tegevus. Tegevusi viib ellu Eesti Teadusagentuur.
2	Eesti Teadusagentuur käivitas institutsionaalse uurimistoetuse raames nn tuumiktaristu meetme. Tuumiktaristu on teadus- ja arendusasutusele kuuluv uurimisteemade täitmiseks vajalik taristu, mis on loodud avalikes huvides ja mida teadusasutuse kehtestatud tingimustel on võimalik kasutada teistel isikutel. Tuumiktaristut eristab teadus- ja arendusasutuse muust taristust selle loomise aluseks olnud avalik huvi ja avatus teistele kasutajatele.
2	Otsused on tehtud ja tippkeskuste töö on käivitatud. Meetmest rahastatakse kokku 9 projekti.
	Esimene taotlusvoor on läbi viidud, teine tulemas 2018. Esimese voo tulemusena Vabariigi Valitsus kinnitas oma otsusega 13 projekti toetamise summas ca 19 miljonit eurot. Rakendusüksus on Archimedes. Märkimisväärselt suuri tulemusi veel ei ole, sest projektid alles käivitusid. Kõikides projektides on käimas aktiivne hanketegevus.

f.	Eesti teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise toetamine	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
g.	Luuu toetusseem olulisel määral tööhõivesse panustavate, kuid praegu madala lisandväärtusega ettevõtetesse arendustöötajate kaasamiseks		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
h.	Innovatsiooniosaku toetusmeetme jätkamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
i.	Euroopa Tuumaauuringute Keskusega (CERN) liitumine					x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
j.	TAI süsteemi hindamine					x	x		Haridus- ja Teadusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Riigikantselei
k.	Töötatakse välja uus meede läbimurdeliste teadustulemuste innovatsiooni- ja turupotentsiaali arendamiseks (Proof of Concept)					x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
	IV Varase faasi riskikapitali kättesaadavuse parandamine innovaatiliste ja kõrge kasvupotentsiaaliga ettevõtete arengu toetamiseks								
a.	Riskikapitali pakkumine alustavatele innovaatilistele ettevõtetele (varajase faasi fondifondi loomine)	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Töötada koostöös Läänemere-äärsete riikidega välja meetmed, mis aitaksid vastastikku kasulikult integreerida Eesti riskikapitali piirkondliku riskikapitali turuga ning seeläbi parandada nii Eesti investorite rahvusvahelist investeerimisvõimekust kui ka Eesti noorte innovaatiliste ettevõtete ligipääsu rahvusvahelisele riskikapitalile	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Analüüsida õigusliku raamistiku loomist ühisrahastuse (crowdfunding) platvormide tegutsemiseks				x	x	x	x	Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

	Tegevused toetavad sektoritevahelist koostööd, järel doktorite uurimistööd, välisteadlaste ja -õppejõudude värbamist, välisriikides õppinud või töötanud eestlaste tagasipöördumist. Nimetatud tegevusi toetatakse järgmiste (ala)meetmete kaudu: "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele" ja "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järeikasvu toetamine" ("Dora Pluss" ja "Mobilitas Pluss"). Jätkatakse rahvusvahelistumise edendamiseks Eesti teaduse kontaktbüroo tegevustega Brüsselis ning kõrghariduse ja teaduse välisurundusega "Study in Estonia" ja "Research in Estonia" egiidi all.
	Arendusosaku meede on jätkuvalt avatud.
	Innovatsiooniosaku meede on jätkuvalt avatud.
	Eesti liitub CERNiga, 2018 toimuvad ettevalmistavad tegevused liitumiseks.
	Hindamine tellitakse 2018.a. Euroopa Komisjonilt. Vastav pöördumine saadetakse välja 2018 a I kvartalis ja tulemust soovitakse saada 2019. aastal.
2	2018.a. töötatakse välja põhimõtted.

	Fondifondid (Balti Innovatsioonifond ja EstFund) on loodud, tegevus käib.
	Balti Innovatsioonifond on ellu kutsutud, edukalt käivitunud ja tegutseb.
	EL Komisjon avalikustas oma ettepaneku ühisrahastuse reguleerimiseks 2018. a. märtsis. Rahandusministeerium on selle kohta seisukohti hetkel ette valmistamas ja need esitatakse Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks hiljemalt 2018.a. mais. Komisjon ettepaneku menetluse käigus hinnatakse siseriikliku regulatsiooni väljatöötamise vajadust (nt juhul kui Komisjoni ettepanek ei ole enamuste liikmesriikidele vastuvõetav ja liikmesriigid seda heaks ei kiida).

d.	Innovatsioonilaenu meetme rakendamine	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
e.	Äriinglite võrgustiku arendamine, seemnerahastuse pakkumine läbi inkubaatorite ja kiirendiprogrammide	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
f.	Start-up Estonia 2.0 programmi elluviimine		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
V Väljakutsepõhine teadus- arendustegevuse ja innovatsiooni arendamine									
a.	Arendada välja väljakutsepõhised teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni juhtmehhanismid fookusega Eesti sotsiaalmajanduslikel väljakutsetel (nt. energiasõltumatus, rahvastiku vananemine, sise- ja välisurvalisus). Struktuurivahendite programm "Valdkondlike ministeeriumite teadusprogrammide toetamine"	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Sotsiaalministeerium, Keskkonnaministeerium, Kaitseministeerium, Maaeluministeerium
b.	Analüüsida ettevaatavalt õigusliku raamistiku ja riigi infosüsteemi edendamist, et toetada tärkavate tehnoloogiate esmakatsetamist ja kasutuselevõttu (nt asjade internet, linkandmed)		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Suurendada ettevõtete kaasamist doktoritööde uurimisteemade valikusse, koostamise ja kaitsmise protsessi ning anda ettevõtjatele võimalus olla kaitsmiskomisjoni liikmed		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
d.	Jätkata teaduse ja kõrghariduse taristu välja arendamist ja kasutuse avamist ettevõttele, viia läbi TAjaI infrastruktuuride jätkusuutlikkust ja jooksvat kaasajastamist tagavate meetmete väljatöötamine ja rakendamine (sh Regionaalseid kompetentsikeskusi toetatakse nii 2007-2013 kui ka 2014-2020 meetmest „Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine“)	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium
VI Euroopa teadusruumiga integreerumine									

Innovatsioonilaenu loomise otstarbekus selgub 2018.a.
Tegevus jätkub.
Pilootprogramm on lõppenud, käivitud on põhiprogramm.

2	Meede on välja töötatud. Struktuurivahenditest rahastatav tegevus "Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine" (RITA) on kinnitatud. Selle üheks tegevuseks on sotsiaal-majandusliku eesmärgiga rakendusüuringute läbiviimise toetamine. Rakendusüuringute kava koostatakse valdkonna eest vastutavate ministeeriumite initsiatiivil ja juhtimisel. Programmi rakendab Eesti Teadusagentuur.
	Toimub pideva tööna. Nt on töös ettepanekud ühistranspordiseaduses sõidujagamisteenuse kontseptsiooni rakendamiseks. Toimub riigi infotehnoloogiakeskuste ja infotehnoloogiaettevõtete koostööd kureeriva korraldava kogu raames uute õiguslike raamistike loomine (nt tüüplepingud) ja vajalike muudatuste kaardistamine.
2	Tegevuse „Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades“ (elluviijaks on SA Archimedes) raames toetatakse erialastipendiumite eraldamist kõrghariduse kolmandal astmel ehk ettevõtlusdoktorantuuri. Planeeritud on vähemalt 80 ettevõtlusdoktorandi ja 80 NS valdkonnas doktoritööde tegeva doktorandi toetamine. Vastuvõttuga alustati 2016. aastal. 2017. aastal määrati nutika spetsialiseerumise erialastipendiumeid kokku 16-le ettevõtlusdoktorandile.
	Jätkuv tegevus. T&A infrastruktuuri säilitamise ja arendamise aluseks on alates 2010.a Eesti T&A infrastruktuuri teekaart -- pikaajaline (10-20 aasta perspektiiviga) planeerimisvahend, mis sisaldab loetelu uutest või kaasajastamist vajavatest riiklikult olulistest teaduse infrastruktuuriüksustest. VV korraldusega 03.09.2014 kinnitati järjekordne Eesti teaduse infrastruktuuri teekaart, seda uuendatakse 2018. aastal. 2014-2020 meetme "Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine" tingimused on kinnitatud riigihalduse ministri määrusega 20.01.2016. Toetuse andmise eesmärk on majandusaktiivsuse, sealhulgas tööhõive ja ettevõtlusaktiivsuse kasv väljaspool Harju ja Tartu maakonda.

a.	EL T&A ühisalgatustes ja ühistes infrastruktuurides osalemine. Panustamine Euroopa Teadusruumi loomisse vastavate siseriiklike poliitikate arendamise ja rakendamisega, jälgides seejuures Euroopa Teadusruumi prioriteete ja teekaarti	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Pidev tegevus. VV kinnitas 05.02.2015 korraldusega nr 61 „Eesti osaluse strateegilise raamistiku EL TAI partnerlustes“, mille eesmärk on määrata riigi osaluse põhimõtted erinevates EL TAI-alastes partnerlustes, kirjeldada valikute tegemise otsustusprotsessi ja erinevate osapoolte rollijaotust. Sellega on loodud siseriiklik protseduur Euroopa Teadusruumi ja H2020 programmi koostööpartnerluse teemaprioriteetide seadmiseks, soodustamaks Eesti teadlaste osalemist rahvusvahelistes programmides, projektides ja teaduskeskuste töös. Koostatud on "Euroopa teadusruumi rakendamise riiklik tegevuskava", mis kinnitati TAI strateegia rakenduskava koosseisus (Vabariigi Valitsuse 26. mai 2016.a korraldus nr 183).
b.	Suurendada ülikoolide ja ettevõtjate motivatsiooni mitmekesistada rahastamisallikaid, kasutades ära väljaspool Eestit asuvate ettevõtete uurimis- ja arendusvajadusi, aga ka ELi erinevaid TAI rahastamisallikaid (nt Horizon 2020, ERA-net, JTI, KIC jt). Osaleda aktiivselt rahvusvahelistes innovatsioonipartnerlustes		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Toetatavad seotud tegevused: <ul style="list-style-type: none"> •ERC grandit taotlemise toetus – Eestis töötavatele teadlastele, kelle teadus- ja arendusprojekt on jõudnud ERC grandit taotlemisel teise hindamisvooru, kuid jäänud siiski rahastamisotsuseta. Võimaldab konkursil esialgu rahata jäänud projektiga edasi minna, kuni uue ERC granditaotluse koostamise ja esitamiseni. •Horisont 2020 ERA õppetoolide toetus – võimaldab Eesti teadus- ja arendusasutusel katta Horisont 2020 ERA õppetoolide teadustöökulusid. •Horisont 2020 ERA NET toetus – võimaldab Eesti teadus- ja arendusasutusel katta Horisont 2020 ERA NET projektides osalemise kulusid. •Horisont 2020 EIT toetus – katab Eesti teadus- ja arendusasutuse teadmiskogukondade (KIC) töös osalemise lähetus- ja personalikulud. •Eesti kontaktbüroo Brüsselis tutvustab Eesti teadus- ja arendustegevust ning pakub võimalust osaleda Euroopa Liidu algatustes.
c.	Tõsta ettevõtjate teadlikkust ning kasutada paremini ära olemasolevad ja tekkivad võimalused institutsionaalsetele turgudele (nt NATO, EDA, ESA, EUMETSAT, CERN, ESS, jt kaudu) sisenemiseks		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Jätkuvad tegevused
d.	Toetada ettevõtjaid VKEde ettevõtlusprogrammi (COSME) võimaluste kasutamisel		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Täiendavaid tegevusi ei kavandata.
e.	Struktuurivahendite programm "Teaduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine"		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium	Tegevuse "Teaduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine "Mobilitas Plus" elluviimine on käimas (elluviija SA Eesti Teadusagentuur). Alates programmi algusest on toetatud 41 järeldoktori projekti ja 13 tippteadlase projekti ning on toetatud 29 teadlase tagasipöördumist Eestisse. Lisaks on toetatud 5 projekti, et ERC grandist ilma jäänud teadlased uusi ERC grandit taotlusi ette valmistaksid, on toetatud 4 ERA õppetooli projekti, 2 EIT projekti partnerit ja 2 ERA-NET projekti. Programmi raames on 15 inimest stažeerinud Brüsselis Eesti TA kontaktbüroos, korraldatud on 19 teaduse turundamise üritust, 48 Eesti teadlast on osalenud ERC grandit kirjutamise koolitustel või käinud ERC grandit hoidjate juures õppevisiidil.

f.	Teadus- ja arendustegevuse süsteemi tulemuslikkuse ning ülikoolide ja teadusasutuste võimekuse tõstmiseks arendada välja ja rakendada tasakaaluline T&A rahastamissüsteem, milles tulemuslikkusel põhinev institutsionaalne ja konkurentsil põhinev projektrahastamine on tasakaalus		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium, Riigikantselei
----	--	--	---	---	---	---	---	---	--

HTM on esitanud lisataotluse RES 2019-2022 raames, et see eesmärk saavutada. Teadusasutuste baasfinantseerimise ja uurimistoetuste omavaheline suhe on 2018. a 40%/60%. Edasised arengud sõltuvad eelarveläbirääkimistest. Pikaajalise teaduse rahastamiskavaga tegeb TAN juurde moodustatud rakkerühm.

9. Loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate potentsiaali laiema kasutamise teiste sektorite

I Meetmete arendamine loomemajanduse mõjusamaks toetamiseks

a.	Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Loomemajanduse tugistruktuuride arendamine	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõime arendamine	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
d.	Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väike- ja suurprojektid)	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
e.	Loomemajandusalase teadlikkuse tõstmine	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
f.	Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Rakendusmehhanismid on välja töötatud. Kinnitatud on "Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord". Täpse info meetme rakendamise hetkeseisust leiab 2017. a seirearuandest.

Rakendusmehhanismid on välja töötatud. Kinnitatud on "Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord". Täpse info meetme rakendamise hetkeseisust leiab 2017. a seirearuandest.

Rakendusmehhanismid on välja töötatud. Kinnitatud on "Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord". Täpse info meetme rakendamise hetkeseisust leiab 2017. a seirearuandest.

Rakendusmehhanism on välja töötatud. Kinnitatud on "Toetuse andmise tingimused loomemajandusalase teadlikkuse tõstmiseks, teadmiste ja oskuste arendamiseks ning loomemajanduse ja teiste sektorite ülest suurprojektide elluviimiseks". Täpse info meetme rakendamise hetkeseisust leiab 2017. a seirearuandest.

Rakendusmehhanism on välja töötatud. Kinnitatud on "Toetuse andmise tingimused loomemajandusalase teadlikkuse tõstmiseks, teadmiste ja oskuste arendamiseks ning loomemajanduse ja teiste sektorite ülest suurprojektide elluviimiseks". Täpse info meetme rakendamise hetkeseisust leiab 2017. a seirearuandest.

Rakendusmehhanismid on välja töötatud. Kinnitatud on "Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord". Täpse info meetme rakendamise hetkeseisust leiab 2017. a seirearuandest.

II Integreeritud lähenemiste soodustamine loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate koostoime mõju suurendamiseks

a.	Luu võimalused kosmostehnoloogiate (maapealsete rakenduste) arendamiseks, parandada avaliku sektori teenuseid kosmostehnoloogia maapealsete rakenduste kasutuselevõtu abil	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
----	--	---	---	---	---	---	---	---	---

Lüütmisleping ESaga sõlmitud. Kaugseire jaotuskeskuse analüüs on valminud, järgmise etapina rahastuse taotlemine investeeringute kavast või HTM meetmetest. Protsess käimas.

b.	Struktuurivahendite programm "Nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondade rakendusüritingute toetamine"		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Keskkonnaministeerium, Sotsiaalministeerium
c.	Struktuurivahendite programm „Valdkondliku teadus-ja arendustegevuse tugevdamine (RITA)“		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
d.	Avatud andmete taaskasutamise strateegia väljatöötamine ja avalikus sektoris toodetud andmete taaskasutuse edendamine ja kasutusse andmine, sh vastava infrastruktuuri loomine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
e.	IT akadeemia edasiarendamine	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja teadusministeerium
f.	Koostatakse IKT sektori arenguprogramm, mille üheks fookuseks on tööstuse digipööre.				x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
III Inimkapitali võimekuse tõstmine valdkonnaüleste eesmärkide saavutamiseks									
a.	Ettevõtjatele suunatud juhtimiskoolituste kvaliteedi parandamine läbi rahvusvahelise koolituskompetentsi keske pakkumise	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Ettevõtja arenguprogrammi rakendamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Jätkata loomemajanduse tugistruktuuride ja ekspordivõimekuse toetamist ning teadlikkuse tõstmist loomeetevõtetele suunatud toetusmehhanismide kaudu	x	x	x	x	x	x	x	Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
10. Teaduse inimressursi arendamine ning inseneride ja tippspetsialistide juurdekasvu tagamine									
a.	Doktorandi sissetuleku tõstmine koos doktoriõppe efektiivsuse suurendamisega	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium

Rakendamisel.	
Rakendamisel.	
Koostatud on „Eesti avaliku teabe masinloetava avalikustamise roheline raamat“ ja selle elluviimise tegevuskava, mis kiideti valitsuskabinetis heaks 2014.a sügisel. Edasi arendatakse portaali opendata.riik.ee ning konkreetsete andmekogude andmete avamist. Avaandmete portaali haldamiseks ja arendamiseks on läbi viidud hange ning leitud koostööpartner - Open Knowledge Estonia. Tegevusi toetatakse SF vahenditest.	
2	Tegevus programmi alusel jätkub.
	Uus lisatud tegevus lähtuvalt VV tegevusprogrammist. Tegevussuundade ettepanekud on välja töötatud. Programmi tähtaeg on jaanuar 2018

"Ettevõtlasteadlikkuse programm" jõustus. Täpsemad tegevused, sh juhtimiskoolituste osas määratakse iga-aastases EASi tööplaanis.
Ettevõtja arenguprogramm jõustus täismahus 2016. aasta jaanuaris. Jätkub rakendamine.
Jätkatakse elluviimist.

Alates 1. septembrist 2015 laienesid doktoranditoetust saavatele doktoriõppe üliõpilastele vanemahüvitise ja pensionikindlustusega seonduvad sotsiaalsed tagatised. Riik maksab Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu doktoranditoetuselt sotsiaalmaksu. Seni kehtivad seadused tagasid doktorantidele üksnes ravikindlustuse. Samuti tõusis alates 1. jaanuarist 2018 senine 422 euro suurune doktoranditoetus 660 euroni. Doktoriõppesse panustab doktoriõppe rahvusvahelistumist toetav Kristjan Jaagu stipendiumiprogramm, ERDF-ist rahastatav "Dora Pluss" ning "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", millest rahastatakse doktorikoole.
---

b.	Teadustööde juhendamise süsteemi arendamine ning meetmete rakendamine juhendamise kvaliteedi ja efektiivsuse tõstmiseks, eesmärgiga suurendada heade ja tulemuslike juhendajate arvu	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
c.	Doktorikoolide jätkuv toetamine ja teaduse tippkeskuste edasiarendamine	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
d.	Töötada välja teadlaste karjäärimudel koos terviklike sotsiaalsete tagatiste lahendustega sellises ulatuses, mis hõlmaks sisenemist teadusmaailma kuni sealt väljumiseni ning karjääri toetavat mobiilsust järel doktorantuurist kuni töötamiseni TA-töötajana ettevõtetes ilma akadeemilise karjääri jätkumist ohustamata.		x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium

Doktoriõppe juhendamise kvaliteeti ja efektiivsuse tõstmisesse panustab ERDF-ist rahastatav "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", millest rahastatakse doktorikoole. ASTRA meetme raames toetatakse kokku 13 doktorikooli. Doktorikoolide peamine alustingimus on kohustus viia doktorikoolide kaudu tegevusi ellu mitme asutuse koostöös.
Alates 2016 toetatakse doktorikoole "Institutsionaalse arendusprogrammi TA asutustele ja kõrgkoolidele" kaudu. Doktorikoolide keskse juhtimise parandamiseks on doktorikoolide initsiatiivil loodud 2014. a kevadel Rektorite Nõukogu juurde doktorikoolide nõukogu. Teaduse tippkeskuste toetamise (perioodi 2014-2020) meetmesse laekus tähtajaks 18 taotlust, neist rahastatakse 9. Meede rakendub sujuvalt. Meetme elluvijaks on SA Archimedes.
Tegevustest karjäärimudeli väljakujunemise toetamiseks on käivitatud: - alates 1. sept. 2015. a on laiendatud doktorantide sotsiaalseid tagatisi; - programmi "Mobilitas Pluss" kaudu suurendatakse võimalusi järel doktorantuuriks ning toetatakse Eestisse tagasipöörduvaid teadlasi, kes on välisriigis läbinud järel doktorantuuri või teinud võrreldaval tasemel teadustööd; - tegevuse „Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades“ raames toetatakse erialastipendiumite eraldamist kõrghariduse kolmandal astmel ehk nn ettevõtlusdoktorantuuri; - Programmi RITA raames on viidud läbi teadlaste karjääriuuringu, mille tulemusi kasutatakse akadeemiliste töötajate karjäärimudelite loomisel, seadusemuudatustes ja uue TAI strateegia ettevalmistamisel. - Kõrgharidusseadustiku uuendamise käigus tegeletakse kõrgharidusseadustiku ja teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse seostega, kust antakse sisend akadeemilise töötaja karjäärimudeli loomiseks.

11. Transpordi, IKT ja teiste riigi poolt pakutavate ettevõtlust toetava elukeskkonna, taristu ja institutsioonide

I Lennuühenduste parandamine									
a.	Tallinna lennujaama julgestus- ja päästeteenuste ning regionaalsete lennujaamade toetamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Lennuühenduste arendamine kõigi suuremate Euroopa ärikeskustega	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Tallinna lennujaama lennuraja pikendamine ja ILS II-kategooria tagamine		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
II Maantee- ja raudteevõrgu ning ühistranspordisüsteemi parem koostoime									

Jätkatakse tegevust.
Jätkatakse tegevust.
Toetusleping ÜF vahendite kasutamiseks on allkirjastatud. Ehitustööd lennukiikluslal viiakse läbi kahes ehitusetapis aastatel 2016–2017 ning 2019-2020.

a.	Ülemiste reisiterminali arendamine ja ühendamine lennujaamaga		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Tehakse Rail Balticu terminali ehitamisel. Valmis on ideelahendus. Ühendamine lennujaamaga ehk lennujaama trammi ehitus on valminud.
b.	Olulisemate maanteed kiiruse ja turvalisuse tõstmine, jätkates Tallinn-Tartu maantee neljarealiseks ehitamist ja Tallinn-Narva ning Tallinn-Pärnu maanteed arendamist	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Tehakse vastavalt Teehoiukavale.
c.	Viaakse läbi kohalike teede inventariseerimine, seisukorra ja liiklussageduse kindlaks määramine, luues Riiklikus Teeregistris üleriigilise teede ja tänavate (riigi ja omavalitsuste) tervikvõrgustiku infobaasi	x	x	x	x	x	x		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Tegevus jätkub. Maanteeamet on võtnud juhtrolli ning jätkab kohalike teede invneteerimisega.
d.	Uute rongide abil Tallinn-Tartu raudteeühenduste graafiku tihendamine ja teekonna läbimiseks kuluva aja lühendamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Tallinn-Tartu reisirongide graafikut on tihendatud, kuid ühenduskiiruse suurendamiseks, viiakse aastatel 2015-2017 läbi Tapa-tartu raudteelõigu remont. Peale remondi lõppu on võimalik üle vaadata võimalike täiendavate väljumiste lisamine. Ehitustööd on käimas. Tallinn-Tartu reisirongide graafikut on pidevalt tihendatud ja plaanitakse 2019.a tihendada ühe täiendava edasi-tagasi väljumisega. Ühenduskiiruse suurendamiseks viidi 2015-2017 läbi Tapa-Tartu raudteelõigu remont. Täiendavaks kiiruse tõstmiseks lõiguti kuni 135 km/h on plaanis investeerida Tallinn-tartu lõiku aastatel 2018-2020 kokku 15 miljonit eurot.
e.	Rail Baltic trassi asukohavaliku määramine kogu Eesti Vabariigi territooriumi ulatuses algatatud planeeringutega	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium	Rapla ja Harju maakonnaplaneeringud esitatud järelevalvesse, ametlike järelevalve menetlustoiminguid ei ole võimalik teha enne KSH aruande heakskiitmist. Tegevus jätkub. Maakonnaplaneeringud on kehtestatud 2018. a veebruari keskel. Kuni aprilli keskpaigani on võimalik esitada vaided.
f.	Ühtse elektroonse piletisüsteemi loomine kõigile ühistranspordiliikidele	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Alates 2015 aasta teisest poolest on Tallinnas ja Tartus kasutusel integreeritud piletimüügisüsteem, mis tähendab seda, et ühistranspordikaarte on võimalik riskasutada. Alates 2017 aasta suvest on piletimüügisüsteemi integreeritud ka Pärnus. Elroni rongides esialgu veel integreeritud piletimüügisüsteemi kasutusele ei võeta ja seda kaalutakse edaspidise sammuna. Ettevalmistused viipemaksevõimekusega pangakaardiga ühistranspordis sõidu eest tasumiseks on tehtud. Alates 01.07.2018 rakendub maakondades nn. tasuta ühistransport, kus sõitja käest enam sõidutasu ei võeta. Olemasolevad piletimüügisüsteemid peaks sellisel juhul võimaldama riskasutatavust ja ühe nn.ühiskaardiga on võimalik sõita mitmes maakonnas.
g.	Hõreasustusega piirkondades võetakse kasutusele paindlikud ühistranspordilahendused, nt nõudebuss	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Nõudebuss on kasutusel viies maakonnas. Läänemaal võetakse 2019 kasutusele nõudepõhine liinigrupp, mida teenindatakse ainult sõitjate olemasolul. Kõik ühistranspordikeskused on ülesandeks saanud 2018 aasta jooksul üle vaadata liinivõrk ja võimalusel võtta kasutusele rohkem nõudepõhiseid liine.

h.	Parandatakse ühistranspordi info kättesaadavust, võetakse sealjuures kasutusele informatsioonisüsteemid, mis vastavad kuulmis- ja nägemispuudega inimeste vajadustele	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
i.	Koostatakse juhendmaterjale, suunised, parimad praktikaid jne. ruumiliseks planeerimiseks ja liikuvuse korraldamiseks nii riigi, kohaliku omavalitsuse kui erasektori tarbeks	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium
j.	Eesti maanteetranspordi ja -kaubavedude konkurentsivõime tõstmiseks investeringud põhimaanteedesse ja sildadesse, mis võimaldaks tõsta veoautode massipiirangut, sh alates 2015 monitooritakse 3 aastase testperioodi jooksul täismassi leevenduste mõjusid teede seisundile ja teehoiukuludele		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
k.	Töötatakse välja regionaalse raudteevõrgu arendamise kava.			x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
l.	Üleriigilise ruumipoliitika kompetentsi koondamiseks ruumiloome ekspertrühma loomine				x	x			Riigikantselei
III Sadamate infrastruktuuri arendamine									
a.	Muuga kaubasadama arendamine konteinerivedude keskuseks (hub), mis teenindaks ka lääne-ida ja põhja-lõuna suunalisi kaubavooge		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
IV Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võrkude potentsiaali tõstmine									
a.	Uue põlvkonna lairibaühenduste viimine kõikjale üle Eesti maapiirkondadesse põhivõrgu rajamisega ning juurdepääsuvõrkude rajamise toetamisega (toetatakse 2007-2013 meetmest "Internetiühenduste kättesaadavuse parandamine uue põlvkonna elektroonilise side võrgu kasutuselevõtuga piirkondades")	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Maaeluministeerium

<p>Rakendatakse järk järgult. Praeguse hetkega on 31-st toetust saanud projektist valminud 24. 2018 aasta jooksul valmivad kõik projektid peale Tartu, Narva, Tapa ja Klooga.</p> <p>Tartu, Narva ja Tapa puhul on tegemist suuremahuliste projektidega, mis võtavad kauem aega.</p> <p>Klooga projekt viibib seoses sellega, et Eesti Raudteel on kavas sealset ülesõidukohta rekonstrueerida, mistõttu tuleb Klooga projekti puhul selle valmimist oodata (eeldatavalt valmib EVR projekt 2020 aastal).</p>
<p>Planeerimiseadus näeb ette, et valdkonna eest vastutav minister võib määрусega kehtestada nõuded planeerimise põhimõtete rakendamiseks, planeeringu ülesannete lahendamise täpsustamiseks, planeeringu vormistamisele, planeeringu üleschitusele ning avalikustamisega seonduvatele dokumentidele ja nende säilitamisele (§ 3 lg 6).</p> <p>Üldplaneeringu ja mõjude hindamise juhendmaterjalid on koostamisel, määruse eelnõu koostamisel.</p>
<p>Riigimaanteed teehoiukava 2014–2020 elluviimine. Vastavalt VV tegevuskavale, Riigiteede teehoiukava 2014–2020 muutmine koos RES 2019-2023.</p>
<p>Uus tegevus lähtuvalt valitsuse tegevusprogrammist. Tähtaeg edasi lükatud 2018 aasta II kvartalisse.</p>
<p>Ruumiloome ekspertrühma loomine otsustati 3. juulil 2017. Ekspertühma ülesannete täitmise tähtaeg on 2018. aasta juuli.</p>
<p>Järgmised sammud Muuga multimodaalse terminali juures on: (a) õiguslik analüüs (kevad 2020), (b) võimalike finantseerimismudelite analüüs (suvi 2018), (c) kokkulepete sõlmimine Tallinna Sadama, EVR-i ja vajadusel operaatoritega (sügis 2018), (d) detailplaneeringu koostamine ja projekteerimine (2019-2020), (e) chitus.</p>
<p>Toetati internetiühenduse baasvõrgu rajamist, mis loob sideettevõtetele hiljem võimaluse rajada juurdepääsuvõrgud lõpptarbijatele. 2015.a mai seisuga oli 2007-2013 SF toel valminud 2715 km baasvõrku. Jätkub 2014-2020 SF toel investeringute kava alusel. Lisaks on valmimas ettepanekud nn viimase miili ühenduste tagamiseks. Tegevus on jätkunud 2014-2020 perioodi SF rahadest. 2017.a seisuga on 5300 km valmis. Viimase miili rajamise toetuseks on riigieelarves nähtud ette 10 MEUR 2018.a ja 10 MEUR 2019.a. Meetmemääruse väljatöötamisega tegeletakse.</p>

b.	"10 miljoni e-eestlase" programmi tegevuskava koostamine ja elluviimine		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Arendatakse transpordisüsteemi reaajas andmete kogumise taristut, sh muude taristuinvesteeringute raames (nt sensorite põhiseks maanteinfo kogumiseks ja edastuseks)	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
d.	Toetatakse transpordiliikide vahel ja/või lisateenustega (nt piletimüük) integreeritud reisiplaneerimise ja muude transpordiinfo teenuste arendust, sh eriti mobiilsetele seadmetele	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
e.	Töötatakse välja iseseisvate/autonoomsete sõidukite ohutut kasutuselevõttu soosiv regulatsioon, vastavad koosvõime ja turvalisuse standardid ja järelevalve põhimõtted	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
f.	Arendatakse edasi <i>Single Window</i> rakendusi	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Tegevuskava kiideti heaks juulis 2015 ning toimub selle elluviimine. Uuendatud e-residentsuse programm ja tegevuskava kiideti heaks IKT arenguprogrammi koosseisus 2017.a sügisel aastateks 2018-2020, sh programmi tegevuste laiendamine.
Transpordi arengukava rakendusplaani aastateks 2014-2017 tegevusi viiakse ellu.
Transpordi arengukava rakendusplaani aastateks 2014-2017 tegevusi viiakse ellu.
14.07.2017 jõustus liiklusseaduse muudatus, millega lubati liiklusesse osaliselt või täielikult automaatsed või kaugjuhitavad sõidukid ehk robotliikurid
Merendusvaldkonnas toimub merenduse infosüsteemi (EMDE) pidev parendamine ja infosüsteemi muutuvatele nõuetele vastavuse tagamine. Süsteemi arenduseks vajalikud vahendid on planeeritud Veeteede Ameti eelarves.

KESKKONNASÕBRALIK MAJANDUS JA ENERGEETIKA

12. Energeetika pikaajaliste struktuursete muutuste elluviimine kooskõlas Eesti energiapoliitika ja energiasäästu

a.	Energiaallikate portfelli mitmekesistamise jätkamine energiasõltumatuse säilitamiseks, sh taastuvate energiaallikate osakaalu suurendamine ning süsinikumahukate energiaallikate osakaalu vähendamine. Eesti energiamajanduse arengukava muutmine vastavalt viimaste aastatel toimunud arengutele	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
b.	Energiataristu projektide ettevalmistamine ja elluviimine energia siseturu arendamiseks ja täiendavate gaasi tarneallikate loomiseks (LNG terminal, BalticConnector, kolmas elektriühendus Lätiga)	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
c.	Ühtsete Euroopa Liidu energiaturu reeglite kehtestamine, mis hõlmab ka EL välispiiril rakendatavaid meetmeid süsinikulekke vältimiseks	x	x	x	x	x	x		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
d.	Taastuvatest allikatest ja elektrienergia ning soojuste koostootmise režiimis toodetud elektrienergia toetuskeemi arendamine	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
e.	Eesti taastuvenergia tootjatele ning arendajatele võimaluste loomine taastuvenergia direktiivis ette nähtud paindlike koostöömehhanismide rakendamiseks			x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Pidev tegevus.
Ettevalmistavad tegevused jätkuvad. 2020 Balticconnector ja Eesti-Läti kolmanda ühenduse käivitamine. LNG terminal on eraprojekt ning riik toetada ei plaani.
Arutelud jätkuvad Balti ministrite nõukogu vanemametnike energeetika töörühmas. (Leedu parlamendis on valmimas eelnõu, mis reguleerib kaubandust kolmandate riikidega). Välja selgitatud kõige optimaalsem meede, milleks on ülekandetasu kehtestamine kolmandatest riigist pärit elektrienergiale. Käimas 3B vahelised arutelud, selle rakendamise ajakava üle.
Jätkuv tegevus. 2017. lõpus saadud riigiabi luba skeemi muutmiseks. 2018. algatab Riigikogu Majanduskomisjon eelnõu elektrituruseaduse kohendamiseks vastavalt heakskiidetud riigiabiloale.
Elektrituruseaduse muudatused on Riigikogus menetluses. Statistikaametiga esimene leping Luksemburgiga on sõlmitud. 2018. aastal heaks kiidetud ekspertrühma ettepanek VV majandusarengu komisjonile, millega anti MKM-le mandaat luua täiendav töökoht, mis tegeleks paindlike koostöömehhanismide võimaluste edendamise eesmärgiga sõlmida täiendavaid taastuvenergia müügi lepinguid teiste liikmesriikidega.

f.	Bilansienergia süsteemi loomine ja mikrotootjatele taastuvenergia toetuse maksmine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
g.	Targa võrgu väljaarendamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
h.	Ettevalmistused elektrivõrkude sünkroniseerimiseks Euroopa Liidus juhitud sagedusalaga	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
i.	Energiamajanduse arengukava aastani 2030 rakendusplaani koostamine ja elluviimine				x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
j.	Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmi aastateks 2020-2030 koostamine ja elluviimine					x	x	x	Keskkonnaministeerium
k.	Kliima- ja energiakava koostamine					x	x		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaministeerium
13. Majanduse üldise ressursi- ja energiamahukuse vähendamine									
a.	Avalike sektori hoonete energiatõhususe parandamine. Uute avaliku sektori hoonete rajamine maksimaalselt energiasäästlikena		x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium

Mikrotootjatele makstakse toetust vastavalt kehtivale elektrituruseadusele. Riigikogule esitatud elektrituruseaduse muudatuse eelnõus on tehtud ettepanek pikendada toetuse maksmist mikrotootjatele (<15 kW tootmisead) aastani 2020. Ülejäänud tootjatele, kes ei ole teinud pöördumatuid kulutusi, rakendub alates 01.01.2018 uus toetuskeem, mille raames makstakse toetust vähempakkumise tulemuste alusel. Vastavalt väljastatud riigiabi loale on plaanis muuta mikrotootjate taastuvenergia toetuse väljamaksmise korda ning viia toetamine vähempakkumiste põhiseks projektidele, mis alustavad tööd alates 01.01.2019. Selleks vajalik elektrituruseaduse muudatused (vt. rida 252)
Alates 01.01.2017 on kõik Eesti elektritarbijad varustatud kauglugemisseadmetega, mis võimaldavad kõigil tarbijatel saada kasu dünaamilistest elektrienergia hinnapakettidest. Juba mitmeid aastaid töötab andmevahetusplatvorm (AVP), mis vahendab turuosaliste vahelist suhtlust tarbimisandmete osas.
Jätkuv tegevus. Ettevalmistamisel on ühiste kavatsuste protokoll huvitatud riikide vahel. 2019.a. on planeeritud eralduskatse. 2025 planeeritud võimekuse loomine püsivaks saartalitluseks hädaolukorraks. 2030 planeeritud sünkroniseerimine. 2018. suveks, pärast käimasolevate uuringute tulemuste selgumist, kavas poliitiline otsus sünkroniseerimise eelistatud tehnilise lahenduse osas. Seejärel projektide esitamine CEF taotlusvoorusse perioodil 2018-2020. Projekti indikatiivne lõpptähtaeg 2025.
ENMAK võeti vastu 2017 oktoobris, rakendusplaan on koostamisel.
Direktiiviga 2016/2284/EL on aastateks 2020 ja 2030 kehtestatud riiklikud õhusaasteainete heitkoguste vähendamise kohustused järgmistele saasteainetele: vääveldioksiid (SO ₂), lämmastikoksiidid (NO _x), eriti peened tahked osakesed (PM _{2,5}), ammoniaak (NH ₃) ja mittemetaansed lenduvad orgaanilised ühendid (LOÜ). Et tagada õhusaasteainete heitkoguste vähendamise kohustus, tuleb koostada riiklik programm. Programm tuleb esitada Euroopa Komisjonile 1. aprilliks 2019.
EL Energialiidu uuest juhtimissüsteemi määrusest tulenev kohustus. Määrus loodetakse vastu võtta sellel aastal. Määruse eelnõu kohaselt peavad liikmesriigid esitama 31.12.2018 lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti ning 31.12.2019 lõpliku lõimitud riikliku energia- ja kliimakava. Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava koostamiseks on moodustatud ministeeriumite ülene töögrupp, kes korraldab kava koostamist.
Pidev tegevus. Vastu on võetud määrus olemasolevate avaliku sektori hoonete energiatõhususe miinimumnõuetele vastavusse viimiseks. 2017. aastal käivitati KOV ürirelamufondi toetusmeede, mille raames toetatakse uute A klassi elamute püstitamist ja olemasolevate korterelamute rekonstrueerimist energiatõhusaks.

b.	Energiasäästu investeeringute paketi elluviimine korterelamute rekonstrueerimiseks	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Keskkonnaministeerium	Elluviimine jätkub, 2014-2020 SF meetme maht on 102 miljonit euot. 23.09.2017. seisuga oli meetme eelarve maht taotlustega kaetud ja peatati uute taotluste vastuvõtmine. Toetusmeetmega jätkamiseks taotletakse RES läbirääkimiste raames lisarahastust perioodiks 2019-2022 kogumahas 100 000 000 €.
c.	Keskkonnasõbraliku ühistranspordi arendamine läbi gaasi- ja elektritranspordivahendite investeeringute programmi	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium	2014-2020 SF meetme maht on gaasitranspordi edendamise jaoks ette nähtud 9 mln euot. 2017 aasta lõpuga oli meetmest alles 6,3 mln euot, kuid 2018 aasta esimese kvartliga on huvi toetuste vastu oluliselt tõusnud.
d.	Sundliikumist vähendavat planeerimist, ühistranspordi ja kergliikluse arendamine, sh SV meetmete „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ ja „Ida-Viru linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ elluviimine	x	x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium, Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	2015. aastal koostasid linnapiirkondade omavalitsused tegevuskavad, mis on toetuse taotlemise aluseks. Kinnitatud tegevuskavade alusel alustati 2016 taotluste vastuvõttu ja menetlust. Mõlemast 2014-20. a struktuuritoetuste meetmest ("Linnapiirkondade jätkusuutlik areng" ja "Ida-Viru linnapiirkondade jätkusuutlik areng") on 2017. a lõpu seisuga tehtud rahastamissotsused 37 linnapiirkondade siseste kergliiklusteede projekti rajamise toetamiseks toetussummaga üle 21 mlj. euro.
e.	Kaugküttepiirkondade auditeerimissüsteemi ja investeeringutoetuste skeemi väljatöötamine ning rakendamine kaugküttevõrkude efektiivsuse tõstmiseks või üleminekuks alternatiivsetele lokaalsetele küttelehendustele	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium	"Kaugküttekatelde renoveerimine ja kütuse vahetus" meetmel on avatud III taotlusvoor, tulemused selguvad kevade lõpuks. Huvi meetme vastu on avalikkusel suur. "Lokaalsete küttelehenduste ehitamine kaugküttelehenduse asemel" meede on avatud ja kolme kohaliku omavalitsusega toimub konsultatsioon. Meetme "Soojusmajanduse arengukavade koostamine" eelarve hakkab ammenduma ja raha on 2018 a sees vaid mõne viimase taotluse jaoks.
f.	Tingimuste loomine energiatõhusate ja energiateenuste loomiseks	x	x	x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Tingimused loodud energiamajanduse korralduse seaduses.
g.	Väikeelamute taastuenergia kasutuselevõtu ja küttesüsteemide uuendamise toetamine	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Toetuse eraldamise otsuseid on 2016. aasta lõpu seisuga tehtud 522 kogumahuga 1 542 431 €, väljamakseid on tehtud kogumahas 1 473 595 €. Levinuim kütteseade on õhk-vesisoojuspump (207 taotlust), maasoojuspump (126 taotlust) ja pelletkatel (81 taotlust). 2018. aastal lõppeb toetuse väljastamine. 2017. aasta lõpu seisuga on väljamakseid tehtud kogumahas 1 602 674 €. Levinuim kütteseade on õhk-vesisoojuspump, maasoojuspump ja pelletkatel.
h.	Tänavavalgustussüsteemide rekonstrueerimine	x	x	x	x	x	x		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	SF meede, "Tänavavalgustuse taristu renoveerimine" II voor avatakse 2018 a kevadel, tulemused selguvad suve lõpuks. I voorus jagati toetust 10milj euot keskmise toetusprotsendiga 61,5%. Toetust said 24 taotlejat.
i.	Arendada taastuenergia koostööprojekte teiste riikidega (taastuenergia direktiivi raames)			x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Eesti Vabariigi ja Luksemburgi Suurhertsogriigi vahel sõlmiti 2017 aastal koostöömehhanismide raames statistikakaubanduse leping, kus Eesti oli nõ müüvaks osapooleks ning Luksemburg ostvaks osapooleks. Sarnaste projektide valguses jätkub.

j.	Energiatehnoloogiate arendamise toetamine/programm			x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
k.	Uue keskkonnatasude kontseptsiooni koostamine, arvestades keskkonnakasutuse väliskulu analüüsi ning põlevkivisektori optimaalse tasustamise analüüsi tulemusi			x	x	x	x		Keskkonnaministeerium, Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
l.	Ettevõtete energia- ja ressursitõhususe meetme väljatöötamine ning rakendamine (sh PVT, ressursiauditid, ressursijuhtimissüsteemid)	x	x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

<p>Seotud ENMAKiga. Eesti liitus 2018. aasta alguses Rahvusvahelise Energiaagentuuri IEA juures tegutseva bioenergia-alase tehnoloogiakoostöö programmiga ja uurib võimalusi osalemaks ka teistes IEA tehnoloogiakoostöö programmides. Siseriiklikku energiatehnoloogia programmi ei ole puuduvate valdkondlike ressursside tõttu välja arendatud, energiamajandusega seotud tegevusi rahastatakse üldisema suunitlusega programmidest (nt RITA programm). Oluliseks tegevuse rahastajaks on EL Horizon 2020 programm, millest on rahastuse saanud 35 Eesti projektipartnerit ning neile eraldatud toetus kokku on moodustanud 11,9 M€ (allikas: „Estonian Potential in Framework Programmes: Analysis and Policy Options“, Eesti Teadusagentuur 2018).</p>
<p>Keskkonnakasutuse välismõjude ja ühiskonnale avalduvate kulude analüüs on käimas, analüüs valmib 2019. a sügiseks. Põlevkivi optimaalse tasustamise analüüs valmis 2016 a. lõpus. Uuringul põhinevad ettepanekud on esitatud VV kabinetinõupidamisele. Keskkonnatasude süsteemi ning keskkonnakasutust mõjutavate majanduslike meetmete uuendamise analüüs ja ettepanekud valmistatakse ette 2019. aastal.</p>
<p>Tegevus jätkub. Rahastatakse 2014-2020 SF vahenditest. Ressursitõhususe meetme tegevuse "Energia- ja ressursijuhtimise alase teadlikkuse tõstmine" raames 2016 toimusid esimesed teavitussürituste sarjad nii üldiste põhimõtete kui ka spetsiifiliste teemade osas (nt jäätmed, energia) ning üritustega jätkati 2017. aastal, sh on loodud visuaalsed materjalid ja sõnumid. Alustati personaalsete konsultatsioonidega ettevõtetes. Tegevuse "Energia- ja ressursijuhtimise alaste koolituste läbiviimine" raames koostati ressursiauditi juhend, koolituskava ning 2017. kevadel toimus esimene koolitustsükkel, mille lõpuks said 24 ressursikasutuse spetsialisti tunnistuse, 2017. novembris algas teine koolitustsükkel. Meetme tegevuste "Energia- ja ressursiauditite läbiviimine" ning "Investeeringud parimasse võimalikku ressursitõhusasse tehnikasse" taotlusvoorud on avatud (vastavalt 1 000 000 eurot ja 35 miljonit eurot). Käib taotluste hindamine ning esimesed 26 auditit on lõpetatud ja 6 investeeringu taotlust positiivse otsuse saanud. Töös on väiketaotlusvooru avamise ettevalmistamine ja määruse koostamine ning investeeringu taotlusvooru avamine kogu töödlevale tööstusele (kevad 2018). Lisaks saadi KIK Keskkonnaprogrammist täiendavaid vahendeid ökoinnovatsiooni kui ühe Eesti eesistumise keskkonnaalase prioriteedi alase teadlikkuse tõstmiseks (on tihedalt seotud ressursitõhususega). Selle raames luuakse portaal, tellitakse sisuturundust Facebookis kui ka meediaportalides ning tehakse videoklippe ja virtuaalseid kursusi. 2017. oktoobris korraldati ringmajanduse põhimõtteid sh ökoinnovatsiooni ja ressursitõhusust tutvustav ja kaasamõtlemise panev üritus hackathon "Circular Economy 2017".</p>

m.	Jäätmetekke vältimine ja vähendamine ning jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise suurendamine	x	x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium
n.	Alternatiivseid kütuseid (sh biogaas) kasutavate sõidukite kasutuse suurendamiseks meetmete rakendamine (toetusmeede biometaanitootmis- ja tankimistaristu rajamiseks)	x	x	x	x	x	x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
o.	Ökosüsteemiteenuste sotsiaal-majanduslikult seostatud väärtuse kaardistamine ning vastava hindamismudeli väljatöötamine ja rakendamine		x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium
p.	Ökosüsteemide säilitamine ja taastamine		x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium
q.	Maavarade arvepidamise ja kaevandamislubade süsteemi arendamine eesmärgiga tagada maavarade piisav kättesaadavus, säästlik kasutamine ja varustuskindlus	x	x	x	x	x			Keskkonnaministeerium

Rahastatakse 2014-2020 SF vahenditest. Ressursitõhususe meetme tegevuste "Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine" ja "Jäätmete ringlussevõtu toetamine" I taotlusvoorus rahastati 2 projekti, millest üks loobus. Peagi avatakse uus voor, kus rõhku pannakse ka jäätmete liigiti kogumise soodustamisele. Jäätmetekke vältimist ja korduskasutust toetatakse ka KIK Keskkonnaprogrammist.
Elluviimisel on meede "Biometaanituru arendamise toetamise toetuse kasutamise tingimused ja kord," mille rakendamise tulemusena tehakse biometaan maagaasiga samaväärse hinnaga lõpptarbijaja jaoks kättesaadavaks. Meetme tulemusena tuleb turule 2 või enam biometaanitootmisjaama.
Elluviimisel on meetme tegevus "Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid". Koostatud on ökosüsteemide teenuste kaardistamise ja hindamise tegevuskava, samuti analüüs teistes riikides tehtust ja rakenduslikest aspektidest (TÜ). Tegevuskava annab ÖST hindamise ja kaardistamise juures arvesse võtmiseks rea soovitusi. Ettevalmistamisel on ÖST hindamine ja kaardistamine riiklikul tasemel ja selleks standardmeetodika on koostamisel.
Elluviimisel on meede "Kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamine ning taastamine", kõigi meetme tegevustega on alustatud ja nad on rakendamisel. Välja on kuulutatud 6 avatud taotlusvooru, kinnitatud on 6 keskkonnaministri käskkirja toetuse andmise tingimuste kohta rakendusasutuste tegevustele.
Ehitusmaavarade varustuskindlust hinnatakse Keskkonnaametis kaevandamisloa andmisel taotlusepõhiselt riigi huvi analüüsimisel. Sellest lähtuvalt vajadusel keeldutakse loa andmisest, kui karjääre on piirkonda avatud liiga palju või küsitakse KOVi vastuseisu korral VV nõusolekut loa andmiseks kui varustuskindlus ei ole tagatud. Veebi vahendusel on avalikult kättesaadavad varustuskindluse andmed, mida saab mh kasutada arendusprojekti perspektiivikuse hindamisel. Täiendavalt tehti 2017. aastal Maa-ameti kaardirakenduses kättesaadavaks kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalad ning kaevandamiseks sobivad turbaalad. Rakendus aitab lihtsalt leida turbaalad, millele saab luba taotleda. Rakenduses on välja toodud ka hüljatud kaevandamisega rikutud turbaalad, mida riik parasjagu korrastab. 2017-2018 on kavas arendada geoloogiliste uuringute uuringupunktide ja laboriproovide andmete pidamist maardlate nimistu infosüsteemis ja kohandada tarkvara vastavaks muutnud õigusaktidele ja haldusjaotusele. 01.01.2017 jõustus ka uus maapõueseadus, mis muuhulgas sätestas maapõuelubade menetlusajale piiri (1 aasta) ja tõi kaasa muid eesmärgile kaasaitavaid uuendusi.

r.	Kauplemissüsteemi väliste sektorite (hooned, transport, põllumajandus, jäätmed jm) kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise raamistiku väljatöötamine ja rakendamine.	x	x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium	EL HKS väliste sektorite kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise meetmete kulutõhususe uuring on läbi viidud. Uuringu tulemusi esitletakse 2018 aasta II kvartalis ja kasutatakse asjaomaste valdkondade arengukavade uuendamisel sisendi andmiseks.
s.	Kauplemissüsteemi väliste sektoritele heitmete vähendamise meetmete väljatöötamine ja rakendamine.				x	x	x	x	Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Maaeluministeerium	KEM teeb EL HKS väliste sektorite kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise meetmete kulutõhususe uuringu põhjal valikud ja vajadusel täiendavad uuringud rakendamaks koostöös teiste ministeeriumitega meetmeid, mis on kõige sobivamad heitkoguste tõhusaks vähendamiseks.
t.	Maastikupilti kahjustavate ja kasutusest väljalangenud ehitiste lammutamise meetme jätkamine	x	x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium	Keskkonnaprogrammi raames toetatakse jätkuvalt kohaliku omavalitsuse hinnangul maastikupilti kahjustava lagunenuid ja kasutusest väljalangenud põllumajandus-, tööstus- või militaarehitise lammutamist ja sellest tekkinud jäätmete käitlemist, sealhulgas ringlussevõtu ja taaskasutuse soodustamist ja maa-ala koristamist.
u.	Uuendusraietel kasumiküpsust arvestavate raievanuste rakendamine metsadest püsiva puiduvoo tagamiseks ja metsa tagavara juurdekasvu suurendamiseks	x	x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium	Ühiskonnas vajalik täiendav arutelu. Metsaseaduse muudatusega alandati raievanust ainult Ia ja I boniteedi kuusikutes sanitaarse seisundi põhjendusel. Keskmine raiemaht oli perioodil 2011–2016 10,1 mln m ³ aastas, kogujuurdekasv kõigis metsades oli 2016. a 15,9 mln m ³ ja majandatava metsa kogujuurdekasv oli 14,1 miljonit m ³ .
v.	Maapõuepoliitika põhialuste väljatöötamine ja elluviimine eesmärgiga kasutada maapõue ja seal leiduvaid maavarasid Eesti ühiskonnale suurimat väärtust looval moel, arvestades sotsiaalmajanduslikke, julgeoleku, geoloogilisi ja keskkonnavalaseid aspekte. Riikliku geoloogiateenistuse moodustamine.			x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	"Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" võttis Riigikogu vastu 06.06.2017 otsusega. Maapõuepoliitika põhialustes sätestatud pikaajalistest poliitikasuundadest peab riik edaspidi lähtuma maapõuepoliitika kujundamisel ja asjakohaste riiklike strateegiliste arengudokumentide koostamisel ja uuendamisel. Riiklik Geoloogiateenistus on moodustatud.
w.	Puidu senisest laiemas mahus kasutuse soodustamine			x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium	2017 aastal valmis "Metsa- ja puudutõustusektorit mõjutava maksusüsteemi ja infovajaduse uuring" ning pooleli on "Analüüs puithoonete ehitamise võimalustest avaliku sektori hoonete puhul". Keskkonnaministeerium plaanib ehitada peamiselt puudust lignullenergia hoone avaliku sektori puitmaja pilootprojektina. Selleks on ette valmistatud puudust nn Keskkonnamaja kontseptsioon.

z.	Ressursitõhususe põhimõtete parem jälgimine riigihangete läbiviimisel			x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium, Rahandusministeerium
y.	Kliimapoliitika põhialuste aastani 2050 väljatöötamine ja rakendamine		x	x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium
z.	Analüüs ja ettepanekud riigile kuuluvate maavarade tasumäärade, jaotussüsteemi ja maavara hinna kehtestamise kohta (v.a põlevkivi)						x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaministeerium, Rahandusministeerium
aa.	Põlevkivi eristava hinnastamise tähtajatu süsteemi põhimõtteid sisaldav elnõu						x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaministeerium, Rahandusministeerium
ab.	Eestis leiduvate maavarade kohta piisavate uuringuandmete kogumine						x	x	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaministeerium
ac.	Ringmajanduse strateegia koostamine						x	x	Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

<p>Tehakse tööd, et saaks kinnitatud nelja eelisarendatavat valdkonna (mööbel, puhastustooted-ja teenused, joonestus – ja kontoripaber, kontori IT-seadmed) kohustuslike kriteeriumite kinnitamine VV määrusena. 2016. aastal viidi nelja prioriseeritud kategooria lõikes läbi ümarlaud (vastavate kategooriate tootjatega ja nende liitudega) - kriteeriumid on läbi analüüsitud, milliseid on võimalik Eesti tingimustesse kohandada ja milliseid mitte. Koolitatud on jooksvalt avaliku sektori hankejuriste. 2018. tehakse nelja kategooria eraldiseisvad määrused, mis muutuvad pärast vastuvõtmist avalikule sektorile kohustuslikuks. 2018. aastal tehakse hange (KIKi projekti rahastusega), mille raames tellitakse keskkonnahoidlike riigihangete uuring /analüüs, juhendmaterjalid ja prioriseeritakse viis uut kategooriat ja töötatakse välja viie kategooria kriteeriumid (kaastakse vastavate sektorite tootjad ja avaliku sektori hankejuristid).</p>
<p>Riigikogu kinnitas kliimapoliitika põhialuste dokumendi 2017. aasta 5. aprillil. Arengudokumendis seatud eesmärkide elluviimiseks panustab KeM valdkondlike arengukavade väljatöötamise ja koostab vajadusel asjakohaseid analüüse.</p>
<p>Tulenevalt sotsiaalpartnerite ettepanekust</p>
<p>Tulenevalt sotsiaalpartnerite ettepanekust</p>
<p>Tulenevalt sotsiaalpartnerite ettepanekust</p>
<p>Tulenevalt sotsiaalpartnerite ettepanekust</p>

ad.	Põlevkivi kasutamise arendamine viisil, mis kindlustab kõrgeima võimaliku kasuteguri ning väiksema mõju keskkonnale (sh PVT, TA tegevus)			x	x	x	x	x	Keskkonnaministeerium
-----	--	--	--	---	---	---	---	---	-----------------------

Koostatud on põlevkivi kasutamise parima võimaliku tehnika (PVT) kirjeldused ja nende põhjal PVT-järeldused (põlevkivi utmise jääkgaaside iseseisev või koospõletuse režiimis põletamine, põlevkivi utmise jääkidest kemikaalide tootmine, põlevkivi töötlemise tahkete jäätmete kasutamise suurendamine). PVT-järelduste paketi juurutamine võimaldab vähendada saasteainete õhkuheidet, kompenseerida suitsugaaside sügavama puhastuse energiatarbe energiaefektiivsuse parandamise teel ja parandada ressursikasutust põlevkivituha suurema ringlusse võtmise kaudu. Põlevkivi optimaalse tasustamise analüüsi tulemuste põhjal tehakse VV-le ettepanekud põlevkivi ressursikasutustasude kehtestamiseks aastal 2019, et saavutada põlevkiviressursi tõhusam kasutus. Kokkuvõttes tõuseb põlevkivi vääridustase ja paraneb põlevkivitoodete konkurentsivõime. Seejuures paraneb ka põlevkiviregiooni keskkonnaseisund.

JÄTKUSUUTLIK JA KOHANDUV RIIK

14. Aastaks 2014 ülejäägiga valitsussektori eelarvepositsioonini jõudmine ja selle säilitamine pikas perspektiivis

a.	Maksu- ja Tolliameti täiendavad meetmed maksulaekumiste parandamiseks (ehitus, majutus-toitlustus, kütus, riigihanked)	x	x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium
b.	Valitsussektori eelarve hoidmine vähemalt kumulatiivses tasakaalus või liikumine selle suunas	x	x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium

Ümbrikupalga vastane võitlus - töötamise registreerimisega seotud regulaarsed vaatlused: piirkonna- ja riskipõhisus.
Riigihanked - hankijatele mõeldud tüüplepingu koostamine ning selle kasutuselevõtu tagamine.
Sektoripõhine lähenemine, põhifookus ehitusel ning toitlustusel – koostöö ja infovahetus erialaliitudega.
Kütuse ja ladude järelevalvesüsteemide rakendamine.
2016. aasta eelarve oli struktuurses ülejäägis. Struktuurne ülejääk püsib prognoosi kohaselt väiksemas mahus ka 2017. aastal. Kahel järgmisel aastal on eesmärgiks seatud 0,5%ne struktuurne puudujääk ning 2020. aastal 0,3%ne struktuurne puudujääk kompenseerimaks eelneval kolmel aastal tekkinud struktuurset ülejääki.

15. Avaliku sektori sotsiaalkulutuste kestlikkuse parandamine tööealise elanikkonna vähenemise ja vanemaaliste

a.	Tööõnnetuste hüvitamise süsteemi puudutava eelnõu väljatöötamiskavatsuse koostamine					x			Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium
b.	Erihoolekandeteenuste deinstiitutsionaliseerimine ja kujundamine teenusekasutaja vajadustest lähtuvaks ning erihoolekande taristu reorganiseerimine eesmärgiga toetada inimesekesksema ja kogukonda kaasavama teenuste süsteemi arengut			x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium

Tulenevalt VV 5.4.2018.a. nõupidamise otsusest tuleb koostada väljatöötamiskavatsus 2018.a juuni lõpuks ja analüüsida eelnevalt tööõnnetuskindlustuse finantsmõjusid eesmärgiga mitte suurendada tööandjate ettevõtluskulu tervikuna
Hoolekande taristu arendamise meetmest reorganiseeritakse 2019. aastaks 1111 ööpäevaringse erihooldusteenuse kohta ning luuakse juurde 201 uut kogukondlikku teenusekohta. II taotlusvoor avati 2017 novembris ning 2018 I pooles tehakse taotluse rahuldamise otsused veel ca 154 teenusekoha reorganiseerimise ja ca 200 uue teenusekoha rajamise osas.
Psüühilise erivajadusega täiskasvanutele piloteeritakse erihoolekandeteenuste disainiprojekti tulemusel välja töötatud isikukesket teenusmodelit.

c.	Ligipäasetavuse terviklik arendamine (sh ligipäasetavuse hetkelolukorra kaardistamine ning koostöö parandamine kohalike omavalitsustega) ning universaalse disaini alase teadlikkuse tõstmine (sh universaalse disaini konkursi korraldamise toel)			x	x	x	x	x	Sotsiaalministeerium
16. Konkurentsivõimet toetava eelarvepoliitikaga (kõrge tootlike kulude tase, eelarve paindlikkuse suurendamine,									
a.	Erasektori TA investeeringute kasvueelduste loomiseks tösta järk-järgult T&A kulutuste riigipoolset finantseerimist tasemeni 1 % SKPst	x	x	x	x	x	x	x	Haridus- ja Teadusministeerium
b.	Finantsarvestuse ning personali- ja palgaarvestuse tsentraliseerimise reformi jätkamine	x	x	x	x	x			Rahandusministeerium
c.	Riigieelarve seaduse muutmine mitme aasta vaate tähtsuse suurendamiseks eelarves, sh struktuurse eelarvetasakaalu hoidmine mitme aasta keskmisena.				x	x			Rahandusministeerium
17. Töötamise ja kasumi teenimise maksude vähendamisega ning tarbimise ja keskkonna koormamise maksude									
a.	Alkoholiaktsiisi täiendav tõstmine		x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium
b.	Tubakaaktsiisi täiendav tõstmine			x	x	x	x	x	Rahandusministeerium
c.	Ajapõhise teekasutustasu kehtestamine ja rakendamine			x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium
18. Valitsussektori kohandamine välis- ja sisekeskkonna muutustega									
a.	Omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks on sihtotstarbeliste toetuste vahendid tõstetud omavalitsuste tulubaasi				x	x	x	x	Rahandusministeerium koostöös Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Keskonnaministeeriumiga
b.	Riigireformi tegevuskava täiendamine ja selle elluviimine				x	x	x		Rahandusministeerium
c.	Riigiasutuste ja riigi poolt loodud organisatsioonide ülesannete üle vaatamine ning asutuste juhtimise tõhustamine.			x	x	x	x		Rahandusministeerium

2015. aastal moodustatud ligipäasetavuse nõukogu jätkab tööd. 2017. aastal toimus 2 nõukogu koosolekut ning 2018. aastal kavatakse jätkata nõukogu tööd ning viia läbi vähemalt 2 nõukogu koosolekut.

HTM on esitanud lisataotluse RES 2019-2022, et see eesmärk saavutada. Tulemus sõltub eelarveläbirääkimistest. Pikaajalise teaduse rahastamiskavaga tegeleb TAN juurde moodustatud rakkerühm.

Eesmärgiks on kõigi ministeeriumite ja valitsemisalade liitmine tugiteenuste keskusega. TUTSE projekti lõpparuanne esitati valitsusele 2017. a. I pooles. RTK arvestusteenustega on liitunud kõik valitsemisalad peale KaMi, kes jääbki eraldi (moodustatud on oma tsentraalne arvestusüksus KV juurde). RTK hanketeenustega on liitunud RaM, JuM, RK, KeM, SoM. RTK arvestusteenustega on liitunud ka SA-sid ning üks AÕJI.

Seaduse eelnõu on väljatöötamisel.

Aktsiisi järk-järguline tõus aastani 2020.

Aktsiisi järk-järguline tõus aastani 2020.

Ajapõhise teekasutustasu kehtestamine on otsustatud ja seaduseelnõu selleks MKM koordineerimisel ette valmistatud. Eeldatakse teekasutustasude kehtestamist 2018.a.

Jätkutegevus tulenevalt VV kabineti 21.09.2017 otsusest.

Riigireformi tegevuskava on valitsuses heaks kiidetud. Tegevuskava sisaldab tegevusi 2019. aasta esimese kvartalini. Mitmete tegevuste elluviimine käib. 2018. aasta alguses toimub tegevuskava uuendamine.

Rahandusministeerium koostöös valdkonna ministeeriumidega viib läbi analüüsi erinevatel teemadel, mis lubavad potentsiaalselt dubleerimiste vähendamist, säästu või paremate teenuste pakkumist, sh nt põllumajandusvaldkonnas, transpordiametis, tugitegevuste ühendamine ühisministeeriumi hoones, IKT teenuste valdkonnas, kohtute ressursikasutuses, riiklike laborite töökorralduses, karjääriteenuste pakkumisel, muuseumi, koolide ja haiglavõrgu ümberkorraldamisel.

d.	Tegevus- ja ajakava töökohtade pealinnast väljaviimiseks ning tegevuskava elluviimine			x	x	x	x		Rahandusministeerium
e.	Tegevus- ja ajakava riigimajade loomiseks ning tegevuskava elluviimine			x	x	x	x	x	Rahandusministeerium
f.	Riigiga arvelduse masinloetavate e-arvete kohustuslikuks muutmise tegevuskava elluviimine			x	x	x			Rahandusministeerium
g.	Riigiettevõtete osaluspoliitika valgest raamatust tulenevad seadusemuudatused			x	x	x			Rahandusministeerium
h.	Regulaarsed personali- ja palgaanalüüsid RES ja riigieelarve sisendina	x	x	x	x	x	x	x	Rahandusministeerium
i.	Õigusloome mahu vähendamise kava elluviimine		x	x	x	x			Justiitsministeerium
j.	Vabariigi Valitsuse seaduse eelnõu kontseptsioon ja halduskorralduse seaduse eelnõu kontseptsioon		x	x	x	x	x		Justiitsministeerium
k.	Viime ellu nullbürokratia programmi			x	x	x			Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
l.	Projekt 3.0 (Maksu- ja Tolliameti, Statistikaameti ja Eesti Panga ühisprojekt - luuakse võimalused riigile vajalike andmete automaatseks liikumiseks, lähtudes minimaalsusest ja lihtsusest			x	x	x	x	x	Rahandusministeerium
m.	Projekt Maksuamet 2020 (e-maksuameti rakenduste tehnoloogiline ja funktsionaalne uuendamine, avatud ja integreeritavate lahenduste loomine)				x	x	x	x	Rahandusministeerium

Valitsussektori asutuste ülesannete ja paiknemise analüüsi ja põhimõtete väljatöötamine esitati valitsusele 23.03.2017. Täiendav arutelu asutuste ja maakondade kohta toimus valitsuses 5.12.2017. Lõpptähtaeg plaani teostamiseks on märts 2019. Veebruar 2018. a. seisuga on Tallinnast välja viidud ja piirkondades loodud 421 töökohta (lisanduvad Kaitseväe töökohad, mis ei ole avalikud).
Tegevuskava arutati valitsuses 28.02.2017. 2018. aasta alguses esitleb Rahandusministeerium valitsusele konkreetset plaani riigimajade loomiseks igas maakonnas. Töös on Rapla ja Viljandi riigimajade loomine.
Jätkuvalt viiakse ellu riigiga arvelduse masinloetavate e-arvete kohustuslikuks muutmise tegevuskavaga. Riigikogu poolt võeti 2016. a lõpus vastu raamatupidamise seaduse muutmise seadus, mis sätestab kohustuse, et alates 1. jaanuarist 2017 peab avalikule sektorile esitatav arve nii kauba müümisel kui teenuse osutamisel olema e-arve. Rahandusministeerium tegeleb avaliku sektori asutuste e-arvete vastuvõtu suutlikkuse loomisega. Paraku kõik avaliku sektori asutused ei suuda veel e-arveid vastu võtta. Alates 2017. a. märtsist on raamatupidamise seaduse alusel kõikidel avaliku sektori asutustel kohustus e-arveid vastu võtta. 2018. a. on töös asutuste suutlikkuse kasvatamine, kommunikatsioon koos partneritega ning planeeritud on avaliku sektori asutustega arveldamisel e-arvete kohustuslikuks muutmine.
Osaluspoliitika valge raamatu elluviimiseks tuleb muuta Riigivara seadust. Riigivara seaduse muutmise seaduse eelnõule andis valitsus oma heakskiidu 4.1.2018. Riigivara seaduse muutmise seaduse eelnõu on Riigikogu menetluses, I lugemine lõpetatud
Pidev tegevus.
Pidev tegevus. Ülevaate kava elluviimisest esitab justiitsminister korra aastas, septembris. Järgmine tähtaeg 2018. aasta september.
Arutati 02.03.2017 kabineti nõupidamisel ja uuesti 5.4.2017 nõupidamisel. Vabariigi Valitsuse seaduse eelnõu ja seletuskirja tähtaeg on 1. märts 2018. a ning halduskorralduse seaduse eelnõu ja seletuskirja tähtaeg 1. aprill 2018. a. Eelnõud saadetakse kooskõlastusele 2018.aasta kevadel.
Bürokratia vähendamise ettepanekute elluviimise koordineerimiseks moodustati rakkerühm 2016 kevadel. Rakkerühma töö 2016.a tulemusi tutvustab majandus- ja taristuminister valitsusele 2017.a I kvartalis. Vastavalt viie ministri soovivaldusele tehakse valitsusele ettepanek pikendada rakkerühma tööd 2018.a lõpuni.
Tulenevalt sotsiaalpartnerite ettepanekust
Tulenevalt sotsiaalpartnerite ettepanekust

n.	Avatud valitsemise partnerluse tegevuskava 2016–2018 elluviimine			x	x	x	x	x	Riigikantselei
o.	Avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühma soovitusel ja nende rakendamine.			x	x	x	x	x	Riigikantselei
p.	Innovatsiooniüksuse käivitamine ministriumide ühishoones					x	x	x	Riigikantselei
q.	Teenuse disaini alased koolitused					x	x		Riigikantselei ja Rahandusministeerium
r.	Maksusüsteemi konkurentsivõimelisuse analüüs, eelistatavalt olemasolevate uuringute baasil, ning tööstuspoliitika raames sektorialne kitsaskohtade analüüs koostöös MKMga, võttes arvesse ka keskkonna- ja energiatasud ja -maksud.						x		Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium

Rahvusvahelise initsiatiivis osalemiseks koostatakse kahe-aastased tegevuskavad. 2016-2018 tegevuskava aruande tähtaeg on 2018. aasta novembris. 2018-2020 tegevuskava koostamise tähtaeg on 31. august.2018.
Avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühm esitas oma ettepanekud valitsusele 2017. aasta sügisel. Hetkel käib ettepanekute elluviimine.
Avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühma ühe ettepanekuna käivitatakse innovatsiooniüksus ministriumide ühishoones. Üksuse ülesandeks on protsessi juhtimine mitut asutust hõlmavate probleemide lahendamisel, innovatsioonientusiastide võrgustiku koordineerimine ning teenuse disaini alaste koolituste läbi viimine (kolme aasta jooksul ca 600 koolitatut).
Teenuse disaini alaste teadmiste tõstmiseks avalikus sektoris on käivitatud Velveti ja Praxisega koostöös koolitusprogramm. Kahe aasta jooksul koolitatakse ca 100 inimest.
Tulenevalt sotsiaalpartnerite ettepanekust